PRIORITĂȚILE CRLR PENTRU ANUL 2006

Care sunt așteptările rușilor lipoveni din partea organizației care îi reprezintă? Ce a reușit CRLR să realizeze până în prezent și cum putem îmbunătăți activitatea viitoare pentru a obține rezultate maxime? Ce modalitate ar trebui adoptată pentru sprijinirea cât mai eficientă a beneficiarilor săi – rușii lipoveni? Care ar trebui să fie prioritățile în proiectele și programele CRLR pentru perioada imediat următoare? Sunt doar câteva dintre întrebările și problemele care preocupă conducerea CRLR, în încercarea de a răspunde cât mai bine așteptărilor și nevoilor etnicilor ruși lipoveni.

Ședințele Consiliului Director al CRLR, consultările cu membrii comitetelor locale, vizitele în teritoriu ale membrilor conducerii CRLR au urmărit să obțină răspunsuri la întrebările de mai sus, să surprindă nevoile și problemele cu care se confruntă rușii lipoveni și să încerce găsirea de soluții pentru toate acestea. A rezultat o serie de propuneri de proiecte și activități pentru anul 2006, care să vină în întâmpinarea nevoilor identificate.

Foarte multe comunități locale și-au exprimat dorința (firească) de a beneficia de un sediu propriu, în care să își desfășoare activitățile în mod corespunzător. CRLR susține acest demers, considerându-l o prioritate și își propune pentru anul în curs să continue lucrările de reparații la sediile din Ghindărești și Botoșani, și să inaugureze oficial sediile din Brăila, Suceava și Mahmudia. Având în vedere că în anul 2005 s-au obținut terenuri pentru construirea sediilor din Târgu Frumos și Roman, CRLR își propune să demareze lucrările de construcție pentru aceste două locații, dar și pentru alte localități unde se va putea obține teren. În măsura în care fondurile existente îl vor putea susține, CRLR își manifestă întregul suport și pentru alte inițiative.

Odată constituite însă aceste sedii, apare o altă problemă, cea a eficienței lor: ce alte activități, în afară de cele organizatorice ale CRLR, pot fi susținute în aceste sedii, astfel încât sediul să fie viabil și util întregii comunități? Cum pot fi valorificate la maxim investițiile realizate prin construirea și dotarea sediului, astfel încât să fie acoperite măcar o parte din cheltuielile pe care le implică comunitatea locală? CRLR are în vedere aceste aspecte și de aceea a solicitat în numeroase rânduri administratorilor din teritoriu să vină cu soluțiile cele mai eficiente din plan local. Ca idee generală, se va urmări înființarea de fundații și societăți comerciale pe lângă comunitățile locale, care, prin folosirea eficientă a posibilităților existente, dar și prin atragerea de fonduri din diferite surse, să sprijine dezvoltarea comunităților locale.

Pentru toate acestea este absolut necesară implicarea comunităților locale, care cunosc posibilitățile de dezvoltare regională, potențialul zonei, dar și nevoile populației, ele fiind în măsură să vină cu soluțiile cele mai eficiente.

În comunitățile urbane și cele cu o activitate mai intensă, CRLR intenționează să înființeze centre de elaborare și implementare a unor proiecte locale și regionale cu finanțare externă, dar și aici este esențială inițiativa comunităților locale, dorința și posibilitatea lor de implicare reală, întrucât este de nedorit existența unor centre foarte bine dotate, dar utilizate în alt scop decât cel propus.

O nevoie stringentă a Comunității Rușilor Lipoveni este aceea de a avea o vizibilitate corespunzătoare, atât pe plan național, cât și internațional, de a face cunoscut publicului larg și de a promova valorile culturale specifice rușilor lipoveni, contribuind astfel la conservarea acestor valori. Un prim pas a fost făcut în această direcție, prin reactualizarea cu numeroase informații a site-ului http://www.crlr.ro, care cât de curând va avea și versiuni în limbile rusă și engleză, pentru a fi cunoscuți astfel și pe plan mondial.

Mai avem nevoie însă și de alte demersuri, precum editarea și distribuirea de albume foto, pliante și broșuri despre rușii lipoveni, înregistrări audio-video care să surprindă specificul nostru etnic și cultural. De asemenea, de o mare importanță este înființarea de muzee ale rușilor lipoveni în case tradiționale, care să prezinte specificul rușilor lipoveni.

Tot în acest sens, al promovării imaginii etniei noastre, CRLR își propune să stabilească relații de colaborare cu staroverii din Republica Moldova, urmând ca pe parcurs relațiile de comunicare și colaborare să fie extinse și în cazul comunităților de staroveri din alte țări.

Un alt aspect deosebit de important este acela al învățământului în limba maternă, direcție în care se dorește înființarea de clase bilingve la nivel preșcolar, școlar și liceal. Până în acest moment au fost inițiate demersuri pentru introducerea studiului limbii materne ruse în școlile din comunitățile cu etnici ruși lipoveni, care nu beneficiau de acest lucru. Demersurile constau în realizarea unei solicitări către directorul școlii, susținută de semnături ale părinților, care își dau astfel acordul pentru introducerea limbii materne ruse în școlile unde învață copiii lor.

Printre activitățile majore pe care CRLR intenționează să le organizeze în acest an se numără olimpiada de limbă rusă maternă, taberele pentru copiii ruși lipoveni, Festivalul Național de folclor pentru copii, alte numeroase activități aflându-se în stadiu de proiect.

Lidia VIȘAN,
secretar general al CRLR

Impresii de la Academia Interculturală

Liga Pro Europa este un binecunoscut organism militant pentru drepturile omului și o componentă principală a societății civile actuale, care cuprinde în preocupările sale și problema minorităților naționale și a relațiilor interetnice și interconfesionale în România.

Numeroase activități organizate de Ligă sunt menite să sensibilizeze populația României vis-a-vis de toleranța etnică și religioasă, discriminare etc.

Un proiect foarte important pe care îl derulează cu succes în acest sens Liga Pro Europa și la care am avut marea șansă de a participa și noi este **Academia Interculturală** - un proiect-pilot, organizat cu sprijinul Consiliului Europei prin Programul Building Measures, care își propune ca prin cursuri, dezbateri, ateliere de lucru, vizite tematice incluse în patru sesiuni de cunoaștere și instruire, să formeze facilitatori interculturali.

Participanții provin din diferite regiuni ale țării și domenii de interes, fiind selectați pe bază de esee pe temă interculturală. Printre cei care au avut șansa de a fi selectați pentru cursurile Academiei Interculturale s-a numărat și un reprezentant al CRLR și anume președintele ATRLR, **Andrei Luchici**.

La invitația acestuia, în cadrul sesiunii finale, desfășurate la Tg. Mureș în perioada 20-25 ianuarie a.c., a participat o echipă mai mare din partea CRLR: **Veronica Petrichei** – președinte-ATRLR-Tulcea, **Cristina Cralea** - vicepreședinte ATRLR-Tulcea, **Irina Parfon** – președinte ATRLR-Fălticeni, **Alina Buzatu** – corespondent Radio România, secțiunea în limba rusă și **Lidia Vișan**.

Cred că sunt în asentimentul întregii echipe când afirm că participarea noastră la acest proiect a fost mai mult decât benefică, având în vedere obiectul nostru de activitate. Mă refer aici în primul rând la dezbaterile foarte interesante cu personalități din cadrul societății civile pe tema statutului minorităților în România și Europa, a identității etnice, a problemelor de regionalism și altele. Adaug atelierele tematice la care am participat, unde s-a discutat problema relațiilor interetnice specifice fiecărei regiuni, a modului în care interculturalitatea se regăsește în curricula școlară etc.

Academia Interculturală a inclus și o importantă componentă practică, aceea de elaborare și dezbatere a proiectelor cu caracter intercultural – o ocazie foarte importantă pentru noi de a ne însuși idei și propuneri de proiecte, de a ne îmbogăți cunoștințele în această direcție.

În plus, în sesiunile anterioare, participanții au avut ocazia de a lua contact nemijlocit cu realitatea specifică anumitor regiuni sau etnii (comunitatea rromă, maghiară, greco-catolică, a secuilor etc), prin vizite de lucru și discuții cu reprezentanți ai acestor comunități.

O idee s-a desprins majoritar din numeroasele discuții, o idee demnă de reținut: numeroase regiuni posedă o resursă deosebit de importantă și anume multiculturalitatea sau diversitatea etnică și confesională a zonei, dar trece aproape nebăgat în seamă aspectul intercultural, de interacțiune, de învățare reciprocă între diferitele populații conlocuitoare, între minoritățile naționale și majoritate. De politici interculturale aplicate de autoritățile locale nu știu dacă mai este cazul să menționez. Ori, tocmai acest aspect e necesar a fi valorificat, întrucât poate aduce beneficii imense bunei înțelegeri și convieţuiri a minorităților naționale și majorității, dar și dezvoltării economice a regiunii (prin turism bazat pe produsul intercultural).

Ce aș mai dori să subliniez, este impresia deosebită pe care mi-au creat-o organizatorii – o mână de oameni, dar care cu pasiune și convingere reușesc să realizeze lucruri minunate. Am rămas impresionată de dăruirea și implicarea activă a celor care își asociază numele cu Liga Pro Europa și anume: dna **Smaranda Enache** și dl **Elek Szokoly**, de modul lor simplu și cald cu care au comunicat cu toți „academicienii”.

În numele întregii echipe, doresc să le mulțumesc lor, dar și celorlalți inimoși organizatori – **Haller István** și **Judit Andrea Kacso**, pentru că ne-au oferit nu numai marea ocazie de a ne fi numărat printre cursanții Academiei Interculturale, dar și un excelent exemplu personal și organizațional.

(L.V.)

COMUNITATEA RUȘILOR LIPOVENI DIN ROMÂNIA,
cu sediul în București,
scoate la concurs
următoarele posturi:

1. SECRETARĂ – ADMINISTRATIV
(perioadă nedeterminată)

Cerințe:
- Studii medii
- Cunoștințe de lb. rusă și lb. engleză
- Cunoștințe PC (Word, Excel, PowerPoint)

2. SECRETAR GENERAL al CRLR
(perioadă determinată)
Cerințe:
- Studii superioare
- Cunoștințe de lb. rusă și lb. engleză
- Cunoștințe PC (Word, Excel, PowerPoint)

3. REDACTOR pentru publicația „Zorile”
(perioadă nedeterminată)
Cerințe:
- Studii superioare
- Cunoștințe avansate de limbă rusă
- Cunoștințe PC (Microsoft Office, QuarkXpress)

Persoanele interesate sunt rugate să trimită până pe **3 martie a.c.** CV-ul lor și o cerere cu specificarea postului dorit la secretariatul CRLR, fax: 021-3120994; 021-3153104 ori e-mail: office@crlr.ro, zorile@moon.ro. Cei care întrunesc criteriile vor fi contactați în vederea intervievării.

LIMBA RUSĂ MATERNĂ

Interviu cu dna Pașa POLICOV, expert la Ministerul Educației și Cercetării, Direcția Generală Învățământ în Limbile Minorităților (DGÎM)

- Au început pregătirile pentru olimpiada națională de limba rusă maternă. Care este părerea dumneavoastră, pe ce trebuie pus accentul: pe proba scrisă sau pe cea orală, ținând cont de faptul că la olimpiada internațională de la Moscova proba orală contează?

- În anul școlar 2005-2006, etapa pe școală a olimpiadei de limba rusă maternă s-a desfășurat în lunile decembrie-ianuarie, etapa județeană va avea loc pe 25 februarie a.c., iar etapa națională va fi în vacanța de Paști, între 18-22 aprilie a.c., la Iași. Consider că ambele probe sunt importante și trebuie să le acordăm atenție. Copiii trebuie să vorbească și să scrie corect.

- Cine stabilește componența Comisiei Naționale de Examinare?

- Comunitatea Rușilor Lipoveni și Ministerul Educației și Cercetării hotărăsc cine va intra în comisie, iar comisia va fi definitivată în preajma olimpiadei naționale.

- Sunt câteva licee în țară în care se studiază limba rusă maternă. Pe când și o olimpiadă națională de limba rusă maternă pentru elevii de liceu?

- Propunem ca în acest an să participe la olimpiadă și elevii de liceu din județele Tulcea (Liceul „Gr. Moisil"), Suceava (Liceul „E. Hurmuzachi" din Rădăuți) și Iași (Seminarul Teologic). Probabil că nu se va reuși o ediție separată anul acesta, ci abia în anul școlar viitor.

- Aveți o situație a școlilor unde se predă limba rusă maternă? Care este totalul elevilor și ce profesori sunt?

- Sunt șapte județe în care se studiază limba rusă maternă:

1. TULCEA: Liceul tulcean "Gr. Moisil" (prof. **Tamara Alistarh**), Șc. Nr. 1 din Tulcea (prof. **Neumann Natalia**), Lic."Jean Bart" din Sulina (prof. **Claudia Halchin**), Lic."D. Cantemir" din Babadag (prof. **Ana Galus**), Școala din Sarichioi (înv**. Olea Ceaus, Liuba Mantai, Valentina Bucioc, Ana Poliect,** prof. **Tania Luchian** și **Nastea Larion**), Șc. Jurilovca (prof. **Victor Gondrea**), Șc. Slava Rusă (prof. **Valentina Ivan**), Șc. Slava Cercheză (prof. **Paraschiva Bădescu**), Șc. Carcaliu (înv. **Evdochia Petroiaș**, prof. **Nadia Casian**), Șc. Mila 23 (prof. **Aurora Marcov**), Șc. Periprava (prof. **Petru Moiseev**). **Total elevi: 794**.

2. BRĂILA: Șc. Nr. 21 din Brăila (prof. **Mihai Chirsanov, Fedosia Jipa-Rubanov, Maria Ștefan, Valentina Tărăbâc**). **Total elevi: 167**.

3. CONSTANȚA: Șc. Ghindărești (înv. **Ani Patap, Paraschiva Eremia, Aurelia Nanie,** prof. **Ecaterina Eftei** și **Anfisa Demid**), Șc. Nr. 12 din Constanța (prof. **Natalia Vîlcovan**), Șc. Doi Mai (prof. **Evdochia Enescu**).**Total elevi: 241**.

4. IAȘI: Șc. Brătești (prof. **Doina Marcu, Mariana Stanciu**), Șc. Focuri (prof. **Frăsina Radion**), Liceul Teologic din Iași (conf. univ. dr. **Ilie Danilov**). **Total elevi: 175**.

5. SUCEAVA: Lic. "E. Hurmuzachi" și Șc. Nr. 5 din Rădăuți (prof. dr. **Nadia Anfimov**), Șc. Lipoveni (înv. **Dana Colominschi**), Șc. Mitocu Dragomirnei (prof. **Vasile Ciubatura**), Șc. Nr. 1 din Manolea (prof. **Nastasia Macarie**), Șc. Nr. 2 din Manolea (înv. **Fevronia Chihan**), Șc. Climăuți și Șc. Baineț (prof. **Paraschiva Fomin**), Gr. Șc. "M. Băcescu" din Fălticeni (prof. **Valentina Lazarov**). **Total elevi: 189**.

6. BOTOȘANI: Șc. Nr. 3 din Botoșani (prof. **Constantin Caras**). **Total elevi: 22**.

7. NEAMȚ: Lic. Nr. 3 din Roman (prof. **Constantin Adamovici**). **Total elevi: 25**.

Prin urmare, numărul total de elevi care studiază limba rusă maternă este de **1613**.

„Cunoașterea unei singure limbi străine va fi un handicap"

- Ce părere aveți despre introducerea limbii ruse materne chiar în grădinițe unde sunt copii ruși lipoveni? Cum vedeți aceste programe bilingve și ce recomandați educatoarelor în acest sens?

- Limba maternă trebuie studiată la toate nivelele, inclusiv la grădiniță. Copilul care trăiește în mediu bilingv sau plurilingv învață cu ușurință toate limbile pe care le aude vorbindu-se în jurul lui. Este vârsta ideală pentru învățarea limbilor străine! Generațiile viitoare vor trăi într-o lume nouă, deschisă, în care cunoașterea unei singure limbi străine va fi un handicap. Astăzi copiii sunt minunați, curioși, inteligenți, dornici să învețe multe și se bucură când cineva se ocupă de ei. Programele bilingve se referă la desfășurarea activităților în ambele limbi, în cadrul celor 4 ore de grădiniță pe zi. Deocamdată, ne adresăm doamnelor educatoare, care cunosc limba rusă maternă, să aleagă din programul de activități numai pe acelea care li se par accesibile. De exemplu, activitățile de dezvoltare a vorbirii să se desfășoare mai întâi în limba română apoi să se reia și să se facă și în limba maternă. Dacă învață un cântecel în limba română, să învețe unul asemănător și în limba maternă. La fel se procedează și cu poeziile, ghicitorile, poveștile etc… Doamnele educatoare mai talentate pot să traducă sau chiar să scrie în limba maternă. Astfel vor putea obține material didactic, atât de necesar în momentul de față.

- Știm că nu sunt suficiente cadre didactice calificate. Cum ar putea să se implice CRLR în soluționarea acestei probleme?

- Cadre didactice care cunosc ambele limbi sunt tot mai puține și unele în prag de pensionare. De aceea, aș propune ca pe lângă Seminarul Teologic din Iași sau la un liceu pedagogic să se înființeze o clasă de pedagogic (alternativ), astfel încât să fie pregătite educatoare și învățătoare pentru toate localitățile noastre. Apoi, cursurile de perfecționare sunt necesare și obligatorii pentru un dascăl și de aceea ele trebuiesc organizate periodic în măsura posibilităților financiare.

Interviu realizat de
Svetlana MOLDOVAN

Dna Pașa Policov

РОДНОЙ-РУССКИЙ-ЯЗЫК

Интервью с госпожей Паша ПОЛИКОВОЙ, экспертом в Министерстве Воспитания и Исследования, в Генеральном департаменте образования на языках нацменьшинств

- Уже началась подготовка к проведению очередной национальной олимпиады по родному русскому языку. По Вашему мнению, акцент должен ставиться на письменном экзамене или на устной речи, как и на международной московской олимпиаде?

- В декабре и январе прошёл школьный этап олимпиады по родному русскому языку, затем уездный этап состоится 25 февраля с.г., а национальная олимпиада будет организована во время пасхальных каникул, с 18 по 22 апреля с.г. в северном городе Яссы. По моему мнению, мы должны уделять внимание и письменному экзамену, и устной речи. Дети должны правильно и писать, и говорить.

- Кто решает состав Экзаменационной национальной комиссии?

- Состав комиссии решается Общиной русских-липован вместе с Министерством образования. Полный состав будет уточнён перед олимпиадой.

- В стране есть уже несколько лицеев, в которых изучается родной русский язык. Когда будет организована и национальная олимпиада для этих учеников?

- Мы предлагаем участие в этом году и учеников лицеев в национальной олимпиаде по родному русскому языку из уездов Тульча (лицей «Григоре Моисил»), Сучава (лицей «Е. Хурмузаки», города Рэдэуць) и Яссы (Теологическая семинария). Наверное, в этом году отдельная национальная олимпиада для лицеистов не состоится, но надеямся, что сможем организовать её в будущем учебном году.

- Сколько учеников изучают родной русский язык, в каких школах и с какими учителями?

- Родной русский язык изучают **1613 учеников** в 7 уездах Румынии;

Тульча: тульчинский лицей «Григоре Моисил» (преп. **Тамара Алистарх**), шк. № 1 из Тульчи (преп. **Наталия Нойман**), лицей «Жан Барт» г. Сулина (преп. **Клаудия Халкин**), лицей «Д. Кантемир» г. Бабадаг (преп. **Анна Галус**), школа села Сарикёй (учителя **Оля Чаус, Люба Мантай, Валентина Бучёк, Анна Полиект,** преп. **Таня Лукиан** и **Настя Ларион**), шк. с. Журиловка (преп. **Виктор Гондря**), шк. с. Слава Русэ (преп. **Валентина Иван**), шк. с. Слава Черкезэ (преп. **Параскива Бэдеску**), шк. с. Каркалиу (учит. **Евдокия Петрояш** и преп. **Надя Касиан**), шк. с. Миля 23 (преп. **Аурора Марков**), шк. с. Периправа (преп. **Петру Мойсеев**);

Брэила: Брэильская школа № 21 (преп. **Михай Кирсанов**, **Федосия Жипа-Рубанов, Мария Штефан, Валентина Тэрэбык**);

Констанца: шк. с. Гиндэрешть (учит. **Ани Патап, Параскива Еремия, Аурелия Нание**, преп. **Екатерина Ефтей** и **Анфиса Демид**), шк. № 12 г. Констанца (преп. **Наталия Вылкован**), шк. с. Дой Май (преп. **Евдокия Енеску**);

Яссы: шк. с. Брэтешть (преп. **Дойна Марку, Мариана Станчу**), шк. с. Фокурь (преп. **Фрэсина Радион**), Ясский Теологический лицей (доцент д-р **Илие Данилов**);

Сучава: лицей «Е. Хурмузаки» и школа № 5 из г. Рэдэуць (преп. др. **Надя Анфимов**), шк. с. Липовень (учитель **Дана Коломински**), шк. с. Митоку Драгомирней (преп. **Василе Чубатура**), шк. № 1 с. Маноля (преп. **Настасия Макарие**), шк. № 2 с. Маноля (уч. **Феврония Кихан**), шк. с. Климэуць и с. Байнец (преп. **Параскива Фомин**), лицей «М. Бэческу» г. Фэлтичень (преп. **Валентина Лазаров**);

Ботошань: шк. № 3 г. Ботошань (преп. **Константин Карас**);

Нямц: лицей № 3 г. Роман (преп. **Константин Адамович**).

«Владение только одним иностранным языком станет в будущем недостатком»

- Какое Ваше мнение по поводу изучения родного русского языка даже в детских садиках, где есть и дети русских-липован? Как Вам видятся эти двуязычные программы и что Вы рекомендуете воспитательницам?

- Родной язык должны изучать даже и в детских садиках. Ребёнок, живущий в двуязычной или многоязычной среде, с лёгкостью усваивает все услышанные вокруг него языки. Это идеальный возраст для изучения иностранных языков! Будущие поколения будут жить в новом, открытом мире, в котором владение только одним иностранным языком станет в будущем недостатком. Дети сегодня замечательны, любопытны, жаждут знаний и радуются, когда кто-то занимается с ними. Двуязычные программы в детском саду имеют в виду проведение занятий на двух языках сразу во время четырёх уроков. Пока мы обращаемся к воспитательницам, владеющим русским языком, с просьбой выбирать наиболее доступные программы занятий на двух языках. Например, сначала на румынском, а потом на русском проводить уроки развития речи. Выучить на румынском, затем на русском языке какую-то песенку, стихотворения, считалки, загадки, сказки и т.д. Талантливые воспитательницы могут перевести или даже писать что-то на родном языке. Таким образом могут быть созданы и учебные пособия, очень нужные в данный момент.

- Известно, что нет достаточно специализированных воспитательниц, учителей и преподавателей, владеющих и родным русским языком. Как может подключиться и Община русских-липован к решению этого вопроса?

- Владеющих двумя языками мало и некоторые из них приближаются к пенсионному возрасту. Поэтому я предложила бы открыть для наших ребят педагогический класс в Ясском Теологическом лицее или в педагогическом лицее с двуязычной подготовкой. Так мы могли бы подготовить воспитательниц и учителей для наших местностей. А также очень нужны курсы по повышению квалификации, они обязательны для педагогов и их необходимо создавать периодически по мере финансовых возможностей.

Интервью взяла
Светлана МОЛДОВАН

UN-PARTENERIAT-CONSTRUCTIV

În ziua de 31 ianuarie a.c. a avut loc la Școala nr. 21 din Brăila o nouă acțiune în cadrul parteneriatului educativ pe care școala noastră îl derulează cu Școala Rusă de pe lângă ambasada Federației Ruse în România. Sensul evident al acestei acțiuni a fost finalizarea concursului de creație „***Drumul fiecăruia spre Pușkin***" prin înmânarea broșurilor speciale realizate de Școala Rusă în urma derulării concursului. Delegația, cuprinzând cadre didactice și elevi a fost condusă de dna director adjunct al Școlii Ruse, **Nina V. Malîhina.** Printre oaspeți s-au numărat: **Irina Frol**, director executiv al CRLR, dna **Prascovia Policov,** expert la MEC, **Axinia Crasovschi,** asistent doctor la Universitatea din București, președintele Sindicatului Înv. Brăila, prof. **Valeriu Partenie** și dna inspector general adj. prof. **L. Visalon**. Delegația a fost întâmpinată de dna director a Școlii Nr. 21, **Anisia Gheorghiu,** dna inspector **Maria ștefan**, dna președintă CRLR-Brăila, **Fenia Jipa-Rubanov,** de cadre didactice și elevi ai școlii noastre.

Acțiunea a avut 3 părți distincte: lecție deschisă, program cultural-artistic și discuții. Lecția deschisă a fost desfășurată de către dna **Irina Mihailovna Novikova** de la Școala Rusă pe coordonata unui basm ce a introdus copiii în lumea substantivului. Copiii implicați în această captivantă poveste au fost pozitivi prin reacții și răspunsuri.

A doua parte a debutat cu înmânarea broșurilor de către inimosul profesor **Pavel Siminovski**, fiind evidențiați pentru creațiile lor 4 din actualii și foștii elevi ai școlii noastre: **Ivan Iulia, Podgoreanu Paulina**, **Fadei Cristian** și **Oprea Iuliana**. Aceștia au fost premiați cu interesante cărți de literatură.

Școala noastră, prin persoana d-nei insp. **Maria Ștefan**, a înmânat d-nei director adj. **N.V. Malîhina** desene și felicitări realizate de copiii noștri.

Programul artistic a început cu momentul Pușkin intitulat "*Viața fără de moarte*", pregătit de dna prof. **Anastasia Dimitrievna Șcerbina**, care a avut darul ca, prin glas și mișcare, să ne introducă în mirajul artistic al literaturii pușkiniene. Programul a mai cuprins dansuri românești și rusești, o impresie deosebită lăsând-o trupa „Licuricii" îndrumată de d-na înv. **Nedelcu Virginia**. De asemenea, s-au urmărit cu atenție dansurile populare rusești pregătite de d-na prof. **Țolovici Florica**. Momentul ansamblului SCORUȘUL a fost conceput ca un program de creație în continuarea a ceea ce 3 membre ale ansamblului realizaseră în cadrul concursului "*Drumul fiecăruia spre Pușkin*". Pe versurile lui Pușkin și pe propriile noastre versuri s-au interpretat 5 piese originale în ritmuri de romanță, tango și polkă. Totodată, și-au recitat propriile poezii despre Pușkin elevele **I. Ivan**, **P. Podgoreanu** și **I. Oprea**. În discuțiile care au urmat, dna **Irina Mihailovna** a ținut să-și exprime părerea, fiind fiind sincer impresionată de calitatea implicării copiilor în actul predării. Dna **M. Ștefan** a menționat faptul că în grupa cu care s-a ținut lecția deschisă au fost implicați elevi din clasele III-VI. Impresii despre această lecție și despre întreaga acțiune și-au exprimat și alți vorbitori.

Este foarte bine că Școala Rusă, în principal prin dl **P. Siminovski**, rămâne fidelă acestui parteneriat educațional în condițiile în care, deși dna director **Irina Frol** a fost prezentă aici, Comunitatea centrală a cam uitat ceea ce a reprezentat pentru spiritualitatea etnică a tinerilor noștri Școala nr. 21 din 1990 până în prezent. Se pare că actuala conducere a Comunității are ea însăși mai multă nevoie de noi, față de cât avem noi nevoie de ea. Eu și elevii mei vom vedea dacă această părere se va confirma sau infirma într-un viitor foarte apropiat. Au fost mai multe ocazii când oameni de valoare ne-au apreciat eforturile creative în poezie și muzică. Am dori ca și alții, păstrându-și echilibrul estetic, să-și dovedească bunele intenții. Până una alta, consider că e necesar să spun că figurez printre puținii ruși lipoveni din sistemul educațional românesc recompensați cu distincții prezidențiale. Prin Decretul prezidențial nr 1097, publicat în Mon. Of. al României nr. 1181 din 13 dec. 2004, mi s-a conferit Ordinul "MERITUL PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT ÎN RANG DE CAVALER". De asemenea, ca și dna **Tamara Alistarh** din Tulcea, dețin Medalia de Merit conferită de Asociația Internațională a Profesorilor de Limbă și Literatură Rusă (AIPLLR) prin persoana d-lui academician **V. G. Kostomarov**, pe atunci președinte al Asociației (1999). Prin urmare, să sperăm că cei care muncesc vor primi recunoașterea cuvenită, în perioada următoare, nu numai prin vorbe, ci și prin fapte.

Prof. M. CHIRSANOV,
Brăila

ПУТЕШЕСТВИЕ-В-СКАЗОЧНОЕ-ЦАРСТВО

Ксения КРАСОВСКИ

31-го января с.г., в хорошо уже известной брэильской Школе № 21, состоялось важное мероприятие, как для учеников, так и для преподавательского состава и других участников: проведение урока русского языка в рамках мастер-класса.

Гости, приехавшие из Бухареста, были радушно встречены инспектором языков нацменьшинств уезда Брэила **Марией Штефан**, которая и приготовила это событие. Хотя был конец января и рождественские праздники остались позади, поскольку это была первая встреча в новом году, она произошла по старому обычаю – с сеянием и веянием пшеницы на головы входящих в школу, в знак приветствия и пожелания материального и духовного богатства.

Правда, такое мероприятие было организовано здесь и пару лет назад, но переживания о том, как всё это пройдёт были и у брэильских детей и у **Ирины Михайловны Новиковой**, преподавателя русской школы при посольстве Российской Федерации в Бухаресте. Учитель и ученики встречались впервые в присутствии значительной публики, которая с большим интересом следила за ходом урока. И было за чем следить: сценарий был известен только Ирине Михайловне, а дети – ученики из разных классов, начиная с третьего до шестого, - играли, как им «пела» учительница.

Тема урока – *Имя существительное*, придуманное, как некое царство-государство, в которое приглашались дети восстановить погибающий королевский парк. Призыв на помощь был в виде телеграммы с рассыпанными словами, которые дети должны были восстановить, понять смысл и принять нужные меры. Сама королева, ученица русской школы, появилась среди них в сказочных одеждах и помогла им понять важность их дела. И дети прекрасно поняли их роль и с радостью вовлеклись в игру. Они с успехом разобрали предложенный кроссворд, в котором скрывались слова-существительные, узнали и назвали фрукты и овощи, которые они нащупали в мешке, правильно ответили на вопросы Кто? Что? и составили интересные предложения про одно из избранных ими фруктов и овощей.

Урок прошёл очень живо, увлекательно, незаметно скоро. Он достиг своей цели: заставить детей узнать и определить имя существительное среди других частей речи, проверить и обогатить их словарный запас. Использованный метод, лёгкий на первый взгляд, вскрывает большой труд учителя и его умелость в преподнесении нужной информации и её закреплении.

После урока последовал другой интересный момент, представленный учениками русской школы – часть драматической пьесы, посвящённой памяти Пушкину. Под руководством **Анастасии Дмитриевны Щербиной**, они заставили присутствующих пережить момент дуэли Пушкина с Дантесом за прекрасную Наталью Гончарову и задуматься о смысле жизни и творчества великого русского поэта.

Дети Школы № 21 в свою очередь представили художественный спектакль, в котором совместили литературное с народным, стихи, песни и танцы, в достаточно смелом стиле, что-то между русским романсом и американским рокком.

Из-за недостаточности времени, к сожалению, урок не был обсуждён, как это обычно полагается, но румынские преподаватели выразили свою благодарность за возможность присутствовать на нём и своё желание повторить такой эксперимент. Следует подчеркнуть тот факт, что «виновником» этого события оказался и на этот раз **Павел Михайлович Симиновский** – учитель Русской школы, главный «двигатель» такого типа мероприятий.

❑

Din-nou-chestor

A început o nouă sesiune parlamentară cu 1 februarie a.c. Așa cum se știe, la începutul fiecărei sesiuni, se alege noul Birou Permanent atât al Camerei Deputaților, cât și al Senatului.

Domnul deputat **Miron Ignat**, reprezentant ales al Comunității în Camera Deputaților, a fost reales chestor în Biroul Permanent, pentru a treia oară în această legislatură și a opta oară de când reprezintă CRLR în Parlamentul României.

Biroul Permanent al Camerei Deputaților este nucleul intern care discută, dezbate și ia decizii importante pentru activitatea camerei inferioare a Parlamentului.

Având funcția de chestor, domnul deputat Miron Ignat este din nou responsabil cu problemele administrative, precum bugetul Camerei Deputaților, servicii și resurse umane.

Îi urăm succes deplin în activitatea ce o desfășoară!

Fănica IVANOV
consilier la Camera Deputaților

RUȘII LIPOVENI, LA TIMIȘOARA

Ziua de 27 ianuarie 2006 a fost, la Timișoara, dedicată rușilor lipoveni. În sala *Orizont* a Uniunii Scriitorilor din localitate s-au adunat intelectualii urbei pentru a asista la prezentarea cărții prof. univ. dr. **Ivan Evseev** „***Gândurile și tristețile unui rus lipovean***". Sala s-a umplut până la refuz: au venit trei deputați, domnii **Miron Ignat** (deputatul rușilor lipoveni), **Slavomir Gvozdenovici** (deputatul sârbilor), **Nicolae Mircovici** (deputatul bulgarilor), numeroși scriitori, ziariști, profesori universitari, critici de literatură și artă, medici, foști studenți ai Facultății de Litere din Timișoara, ruși lipoveni din Timișoara, prieteni ai autorului etc. – toți „solidari întru slavism", cum a scris ziarista **C. D. Tomov** („Agenda zilei" din 28 ianuarie 2006). Cartea a fost primită cu multă căldură. Prezidată de reputatul critic și istoric literar timișorean **Cornel Ungureanu**, festivitatea s-a transformat într-un viu schimb de replici, opinii, elogii la adresa autorului, iubit și stimat în cel mai vestic oraș al României. Cartea a fost pe larg prezentată audienței de prof. univ. **Marin Bucă** și prof. univ. dr. **Doina Comloșan**. Prof. univ. dr. **Marin Bucă** a mărturisit că se simte „*coautorul moral al acestei lucrări*", deoarece ani de zile s-a ținut „*de capul lui Vanea*" să adune într-un volum numeroasele sale articole, eseuri, polemici, schițe, evocări publicate în diverse reviste. În prezentarea cărții, prof. univ. dr. Marin Bucă s-a oprit la fiecare capitol, demonstrând cu acest prilej că avem de a face cu o veritabilă enciclopedie a rușilor lipoveni: istoria, cultura, limba, credința rușilor lipoveni, soarta lor grea în patria, pe care au fost nevoiți s-o părăsească, integrarea în viața românească, istoria acestei etnii de-a lungul celor 300 de ani - este urmărită atent, pas cu pas, de autorul cărții. Prof. univ. dr. **Ivan Evseev** descrie cu durere situația actuală, foarte paradoxală la prima vedere: lipovenii au rezistat aproape 300 de ani, păstrând virtuțile lor religioase, spirituale, locurile sacre, modul de viață tradițional. Acum, însă, în epoca globalizării, „insularitatea" dispare treptat, munca tradițională (pescuitul și grădinăritul), izvorâtă din Sfânta Scriptură, devine nerentabilă, comunitățile lipovene sunt condamnate la exil sau dispariție.

Ar fi prea simplu să ne rezumăm la problemele actuale și istorice ale acestui grup etnic. Cartea este mult mai amplă, mai adâncă, afirma prof. univ. dr. Marin Bucă. Aici găsim și nemuritorul cod moral cehovian, și reportaje din Rusia, analiza atentă a politicii externe a României, demontarea unor mituri contemporane ș. a. Un loc central în structura cărții îl ocupă capitolul „Mitologii clasice și moderne". În primul articol din acest capitol profesorul Ivan Evseev ne introduce în preocupările școlii de semiotică din Rusia, ne prezintă cercetările de semiotică de la Moscova, Sankt-Petersburg, Tartu. Reconstituirea miturilor fundamentale se face cu aportul oamenilor de știință din diferite domenii:

semioticieni, etnologi, lingviști, specialiști în istoria religiilor și în hermeneutică. Reactualizarea unei mitologii uitate pe nedrept se face în fascinantul articol despre Insula Șerpilor („Între legendă și istorie"). Textul pornește de la o știre absolut politică: cererea României pentru retrocedarea insulei care i-a aparținut până în 1948. Treptat, descoperim valoarea arheologică, artistică, mitologică, religioasă a acestui petic de pământ din Marea Neagră. Nu este vorba numai de a moșteni un far, o poziție strategică în Marea Neagră, ci despre o moștenire culturală uriașă, inestimabilă. O atenție deosebită acordă autorul demitizării unor concepte, modele istorice sau culturale învechite. În cartea profesorului Ivan Evseev întâlnim atât demitizarea unor doctrine comuniste („omul de oțel", „industrializarea benefică" ș. a.), cât și a unor concepte înrădăcinate în istoria modernă (mitul unei Americi omnipotente, mitul soldatului rus-prădător, mitul lipoveanului împuțit. Miturile false, încă persistente, nu pot să aducă oamenilor nimic bun, iar scrierile profesorului Ivan Evseev ne ajută să ne debarasăm de aceste „haine vechi".

Citind această carte, cititorul are posibilitatea să-l cunoască nu numai pe autor, pe Vanea Evseev, cum îl numesc prietenii, dar și pe alți reprezentanți valoroși, oameni de știință și cultură ai acestei etnii. În încheierea prezentării sale, prof. univ. dr. Marin Bucă a subliniat că savantul Ivan Evseev se bucură de dragostea și aprecierea conaționalilor săi, dar și a colegilor de breaslă, a numeroșilor săi discipoli, răspândiți prin toate colțurile țării, a foștilor studenți, care îi sunt recunoscători pentru excelentele sale prelegeri universitare și pentru incursiunile, întotdeauna pertinente, în istoria culturii și civilizației universale. Citind această carte, avem ocazia să cunoaștem viața, creația, gândirea și activitatea cetățenească a uneia dintre personalitățile de seamă ale spiritualității românești contemporane. O apreciere binemeritată a fost adresată fostei studente a profesorului Ivan Evseev, **Anișoara Condrat**, care a adunat, a redactat toate aceste scrieri și le-a înmănuncheat într-un volum editat în condiții grafice excelente.

Prof. univ. dr. **Doina Comloșan** l-a salutat pe savantul Ivan Evseev, care nu se retrage într-o utopică insulă a ideilor abstracte, ci iese în agora, intrând în dialog cu vremurile și se pune în slujba cetății. Timișorenii au avut prilejul să-l audă pe profesorul Ivan Evseev în zilele fierbinți ale lui Decembrie 1989, de la balconul Operei. De atunci, Vanea Evseev n-a încetat să-și slujească neamul său, dar și patria și cultura românească, prin scrierile sale. În lucrările tipărite în carte întrezărim „*în spatele publicistului și savantului și figura dascălului*", care de tânăr a înțeles că această muncă i se potrivește cel mai bine. „*Ivan Evseev*, a spus Doina Comloșan, *este un dascăl generos, care își iubește elevii*." Apoi vorbitoarea s-a oprit la calitățile *omului* Evseev. Îl vede ca „*omul care are un temperament clasic: rațional, dar nu rece, echilibrat, dar impasibil, reflexiv, dar nu arogant, aspirând la armonie și măsură. Textele lui, ca apele Deltei, sunt calme la suprafață, dar în adânc palpită de viața spiritului*." Scrisul său, a remarcat prof. univ. dr. Doina Comloșan, „*este clasic: clar, ordonat, elegant, lipsit de podoabe inutile, dar expresiv, de o originalitate neostentativă, păstrând dreapta măsură între obiectivitatea reflexivă și patosul liric*."

Această idee a fost continuată de universitarul **Dan Ungureanu**, care vede în dl Evseev „*un soi de lord englez, de rang aristocratic, care cu discreție și spor și-a câștigat o poziție de reper în cetatea noastră universitară (bântuită, mai nou, de tot felul de inși prosperi, susținută de te miri ce grupuri de interese)*."

Mulți intelectuali văd în Ivan Evseev mentorul lor spiritual. Cum a mărturisit cunoscutul analist economic și politic **Nicolae Țăran**, profesorul Ivan Evseev i-a insuflat o înțelegere corectă a valorilor culturii ruse, o dragoste adâncă față de Dostoievski, Andrei Tarkovski etc. O dezaprobare a politicii antirusești a fost subliniată de Nicolae Țăran cu acest prilej: „*este inacceptabil acest comportament al unor lideri care încearcă să rupă acea punte dintre două culturi cu aceeași religie și atâtea puncte comune. De ce Rusia e demonizată cu fiecare prilej, acest fapt generând un risc și o mare ticăloșie*?".

În aceeași tonalitate a vorbit și deputatul bulgarilor **Nicolae Mircovici**, terminând alocuțiunea cu versuri în limba rusă. În cuvântările literaților timișoreni se simțea mândria că acest oraș vestic a reușit să adopte unul dintre cei mai de seamă cercetători ai mitologiei noastre, ai semioticii și, ai promotorilor culturii ruse, fără îndoială, una dintre cele mai solide din Europa. **Ion Marin Almăjan, Aurel Turcuș** și mulți vorbitori au subliniat că profesorul Ivan Evseev nu întâmplător a ales axa paralelei 45, pornită de la Est și orientată spre deschiderea Vestului.

În încheiere, deputatul **Miron Ignat** a mărturisit că Editura CRLR, în viitorul apropiat, va mai oferi cititorilor și alte cărți semnate de profesorul Ivan Evseev.

Recenta prezentare de carte a fost o adevărată sărbătoare pentru toți iubitorii de literatură și pentru însuși autorul cărții, profesorul, savantul și intelectualul umanist Ivan Evseev, „*un altfel de unchiul Vanea*", cum a scris despre eveniment ziarul „Renașterea bănățeană".

Prof. univ. dr. Marin BUCĂ,
Timișoara

Bucuriile unui rus lipovean

La mijlocul lunii ianuarie a.c. am fost anunțat că în orașul de pe Bega va avea loc un eveniment deosebit în activitatea micii, dar mereu active comunități locale a rușilor lipoveni.

Am plecat din București pe un ger siberian și, după zece ore de călătorie, am ajuns în Timișoara, pe un soare strălucitor, o zi superbă după inima și ospitalitatea **Ritei** și a lui **Vanea Evseev**.

Deși familia profesorului tulceano-timișorean și doctoranzii domniei sale s-au implicat cu tot entuziasmul în organizarea lansării primului titlu publicat de tânăra noastră editură - CRLR, în sufletul meu se cuibărise o anumită doză de reținere, deoarece la Timișoara se desfășura în aceeași zi, un important eveniment al fraților noștri slavi - sârbii - ***Sărbătoarea Sfântului Sava*** și că n-o să pot participa la ambele evenimente.

Când am văzut că sala de festivități a Uniunii Scriitorilor, unde avea loc prezentarea de carte, devine neîncăpătoare, temerea mea a început să scadă din intensitate. Colegi de breaslă, foști studenți, doctoranzi, profesori, oameni de cultură, deputați, reprezentanți ai oficialităților locale, vecini, publicul de pe stradă, avid de cultură, au umplut cocheta sală de festivități.

După o prezentare elogioasă făcută de dl profesor **Marin Bucă**, alți vorbitori au evidențiat personalitatea, munca și prestigiul autorului cărții „***Gândurile și tristețile unui rus lipovean***".

Toate luările de cuvânt au fost interesante, dar aș dori să mă opresc numai la trei din ele.

Un profesor universitar a rămas profund impresionat de conținutul cărții, afirmând că până atunci, pentru el „***rușii lipoveni erau ceva exotic***", că ar fi niște oameni care ar locui undeva în locuri sălbatice ale Deltei, supraviețuind din pescuit. Citind cartea, concepția sa, atât despre lipoveni, cât și despre Comunitatea Rușilor Lipoveni din România, s-a schimbat radical și a sugerat dlui profesor **I. Evseev** să mai scrie o carte pe care s-o intituleze „***Bucuriile unui rus lipovean***".

Un al doilea vorbitor, un om de cultură de un prestigiu deosebit în Timișoara, a afirmat: „*Este o crimă că la ora actuală mass-media tratează cultura rusă în mod discriminatoriu, iar puterea și politicul au un comportament dezagreabil față de Rusia, care la ora actuală este cu mult mai democratică decât alte țări. La ora actuală, Rusia deține președinția grupului G8 a țărilor celor mai puternic dezvoltate*".

Iar colegul deputat al etnicilor bulgari, **Niculae Mircovici**, după o apreciere obiectivă atât a personalității domnului profesor Evseev, a cărții domniei sale și a CRLR în general, a recitat și versuri în limba rusă: Мы вольные птицы, пора, брат, пора, / Туда, где за тучей белеет гора, / Туда, где синеют морские края, / Туда, где гуляет лишь ветер да я.

După prezentare, a avut loc și o degustare a produselor culinare specific rusești, pregătite cu migală de **Rita**, cea care de o viață este alături de etnicul nostru **Vanea Evseev**.

I-am cunoscut îndeaproape și pe membrii micii, dar inimoasei noastre comunități de la Timișoara și mi-am adus aminte de încă o lansare de carte, ce a avut loc cu câțiva ani în urmă în sala Clubului Parlamentarilor Români, a tinerei și simpaticei poete din orașul de pe Bega **Tatiana Cernicova**.

Seara timișoreană s-a încheiat și cu o altă surpriză culturală. În renumita „Operă Timișoreană", cu balconul ei istorico-revoluționar, s-a desfășurat un deosebit eveniment cultural organizat de Uniunea Sârbilor - Sărbătoarea Sfântului Sava. Prin ospitalitatea colegului deputat **Slavomir Gvozdenovici**, alături de oaspeții din Serbia, de reprezentanții Ambasadei și Consulatului Serbiei în România, oficialități locale și un numeros public, am asistat la un eveniment cultural impresionant.

După această vizită în orașul de pe Bega, mi s-a cristalizat ideea că Iași-ul este un oraș estic al culturii, iar Timișoara este un oraș vestic al culturii românești, dar și a rușilor lipoveni.

Ignat MIRON,
președinte și deputat CRLR

M-AM FĂCUT LIPOVEAN DE TULCEA
(articol dedicat Comunității Rușilor Lipoveni din Tulcea)

De foarte multe ori, când vorbim despre minorități naționale, simțim nevoia să amintim cifrele statistice reprezentative pentru aceste comunități etnice, de parcă statisticile ar reflecta realitatea…

Spre exemplu, "datele statistice ale recensământului populației și locuinței din martie 2002 indică un număr de 3129 etnici ruși lipoveni la nivelul municipiului Tulcea…". Urmează câteva întrebări: suntem mulți sau puțini? suntem mai mulți sau mai puțini? suntem suficient de mulți? Dacă cei ce citesc aceste rânduri nu se întreabă totuși, mă întreb eu și tot eu voi răspunde.

Avem peste 500 de membri înscriși. Tulcea e una dintre cele mai mari comunități de ruși lipoveni din țară – corect?

Am pornit cu o exemplificare în ceea ce privește structura organizatorică, pentru că aici ar trebui să ne simțim ca acasă. În câteva cuvinte: să figurăm cu numele, cu o activitate, cu prietenii, munca și multe foloase.

Potrivit registrelor comunității tulcene, există foarte mulți lipoveni declarați membri ai comunității: peste 500. Cum fiecare știe acum care este situația comunității locale din Tulcea, poate face o primă apreciere. Tulcenii sunt mulți!

Cu toate acestea, potrivit aceloraşi registre, doar 150 sunt membri cu cotizația de 1, 0,5 sau 0,1 RON/lună plătită la zi. Și, în acest caz, poate, suntem destul de mulți.

Dintre aceștia, doar un sfert sunt tineri. 10% din acest sfert de tineri sunt vorbitori de limba rusă. Trei din zece flăcăi lipoveni nu-și găsesc o credincioasă de rit vechi pentru a se însura.

Doar un tânăr din Tulcea a aplicat pentru bursele din Rusia de anul acesta.

Suntem, așadar, o cumunitate mare?

Suntem foarte mulți credincioși de rit vechi! Duminică, la slujba de Înviere și de Crăciun!

În municipiul Tulcea, cele trei biserici, două de rit vechi și una de rit străvechi, sunt foarte bine cunoscute rușilor lipoveni. Faptul că ele există și ne oferă posibilitatea de a ajunge mai aproape de Dumnezeu e o binecuvântare. Însă, nu toți ne aducem aminte mai des de această binecuvântare.

Cei mai mulți uităm de sărbătorile noastre, dar știm când e *Sf. Ioan*, doar colegul face cinste, petrecem în noaptea de sâmbătă spre duminică…iar duminica suntem mulți, datorită părinților… și poate conștiinței! Dar câți suntem la vecernia de sâmbătă seara? Vă rog, nu vă sfiiți, răspundeți sincer! Și eu am aceleași păcate…

Dar și în acest caz, putem face o comparație: suntem mulți la biserică, deci suntem o comunitate mare, de Paști, de Crăciun, ...dar nici anul acesta nici un părinte din Tulcea nu și-a trimis fiul la Seminarul Teologic de la Iași. Cinste persoanelor care au ales să fie preoți!

La Adunarea Generală de dare de seamă și de alegeri de la Tulcea din ianuarie a.c., cineva propunea ca rugăciunile pe care le învață copiii să aibă și traducerea în română… De exemplu, a rugăciunii "Tatăl nostru"… Traducerile există, de fapt.

Cu toate acestea, mă întreb: trebuie să fie un efort comun de înțelegere a slavonei, sau un efort personal, drept mulțumire adusă strămoșilor noștri care ne-au făcut această cinste de a fi speciali azi?

Manisfetările culturale sunt la loc de cinste. Cântăm rusește pe scenă și suntem filmați! Câți tineri însă s-au mai înscris în cor în ultimii ani? Bătrânii sunt astăzi… Și mâine nu vor mai fi!

Este foarte important să ne facem o imagine pozitivă în societatea în care trăim. Dar nu putem lăsa acest lucru doar pe umerii artiștilor noștri, care cântă de plăcere de fiecare dată când sunt convocați, nu putem cere aceloraşi olimpici să reziste în școlile românești de-a pururi pentru ca noi să avem faimă că știm limba rusă… Avem nevoie de generațiile tinere. Este totuși o așa mare rușine să cânți un cântec căzăcesc? Este chiar atât de rău să dansezi un cazacioc?

Olimpicilor noștri li se știe azi numele…iar mâine poate că nu. Nu e nimic senzațional în a ști rusa, spun unii. Doar suntem lipoveni. Dar câți dintre cei ce fac rusa în școlile generale sau la liceu continuă studiul limbii materne la nivel universitar?

Am pierdut o personalitate a rușilor lipoveni: prof. Vicol Ivanov. Suntem mai săraci decât am fost!

Anul acesta, comunitatea a mai pierdut un om valoros: prof. **Vicol Ivanov**. Acest lucru s-a întâmplat după o altă mare pierdere de anul trecut, a profesorului universitar doctor din Iași, traducătorul **Emil Iordache**. Aș fi dorit

Ansamblul tulcean LOTCA

NOUL COMITET LOCAL

Biserica Sf. Ioan Teologul

Vicol Ivanov (1936-2006)

să simțiți aceeași durere în suflet precum cea pe care o resimt eu acum. Durerea vine nu pentru că poate am un gram de suflet în plus, ci pentru faptul că am fost un invitat al manifestării organizate la Tulcea, anul trecut, dedicată marelui poet rus Esenin, la care au fost prezenți și Emil Iordache, și Vicol Ivanov. Am promis atunci profesorului Vicol Ivanov că voi înregistra discursul profesorului universitar Emil Iordache și îl voi oferi publicului larg.

Și prof. Vicol Ivanov a plecat dintre noi, iar eu am acum două înregistrări.

☞

Căci ambele persoane au spus în acea seară deosebită câteva vorbe ce merită mai mult decât o ediție specială a publicației noastre.

Aș vrea să reflectați o clipă și să identificați în jurul dvs. o persoană care vă merită admirația. Care este motivul aprecierii, în cazul ales? Ce vârstă are persoana în cauză? Mai are o șansă Comunitatea să fie în viitor tot atât de mare și de valoroasă?

La Tulcea s-au făcut schimbări de personal! Va fi comunitatea locală mai mare și mai puternică?

La sfârșitul lunii decembrie 2005, Asociația tinerilor ruși lipoveni din Tulcea și-a ales noii lideri. A fost dificil și în acest caz. Mulți înscriși, puțini prezenți. Însă suficienți. Sunt tineri, sunt frumoși, sunt învățați și, mai presus de toate, vor altceva. Avem în echipa tinerilor: economiști, juriști, ingineri, filologi, tineri ambițioși. Se presupune că aceștia vor aduce schimbarea. Vor întocmi proiecte, se vor respecta reciproc, vor duce mai departe tradiția noastră străbună. Până la exemplul contrar, suntem cei mai buni: eu – **Veronica Petrichei** – președinte Atrl-Tulcea, **Cristina Cralea** – vicepreședinte, **Mihai Petrichei** – secretar, **Paul Filip** și **Iulia Timofte** – membri.

Seniorii au urmat exemplul juniorilor. În luna ianuarie a.c., și-au ales și ei noii lideri. O echipă complexă a pornit din nou la drum. Nu pentru ei, ci pentru comunitatea tulceană. Poate numele lor vă vor spune ceva si numai de dragul experienței lor veți veni, tulcenilor, în cadrul rândurilor noastre: **Andrian Ampleev** – președinte, **Tamara Alistarh** – vicepreședinte, **Natalia Neumann** – secretar, membrii – **Andrei Luchici**, **Nichita Haralambie, Vasile Simionov**, **Vladimir Suhov**, **Ignat Sofon** și **Veronica Petrichei**. Ei au obținut votul majorității. Nu a mers nimeni pe o campanie agresivă. S-a apreciat calitatea omului rus lipovean din Tulcea. Iar decizia a venit după 8 ore de deliberări într-o sală foarte rece. De ce au fost aleși acești oameni? Pentru a ține comunitatea unită… Și, poate, pentru a o face mai mare!

Știați că....

…un tânăr lipovean, **Andrei Luchici**, este șeful cabinetului prefectului județului Tulcea?

…un tânăr lipovean, **Mihai Leonov**, este consilierul guvernatorului Rezervației Biosferei Delta Dunării?

…un tânăr lipovean, **Andrian Ampleev**, este consilierul primarului municipiului Tulcea?

…în Tulcea mai există doar un singur marangoz, **Ivan Ivanov**?

Monumentul din Tulcea al eroului rus lipoven al Revoluției din 1989 ***Corneliu Gavrilov*** *(1969-1989)*

…în Tulcea, Asociația Caritabilă Lotca deține și oferă spre închiriere, în scopul strângerii de fonduri caritabile, o șalupă de agrement pentru excursii în Delta Dunării?

…în Tulcea, în cadrul Liceului de Artă nu se mai predau cursuri pentru instrumentul acordeon?

…în Tulcea, rușii lipoveni nu reprezintă 20% din populație pentru a avea plăcuțe bilingve?

…la Primăria Tulcea nu s-a primit niciodată o petiție în limba rusă?

Veronica PETRICHEI,
Tulcea

ТУЛЬЧА

Прозванная *воротами Дельты Дуная*, Тульча является резиденцией центра одноимённого уезда, будучи расположена в амфитеатре на правом берегу Дуная и окружена холмами. Здесь находилось более 2000 лет назад гето-дакийское поселение, затем римский военный лагерь – *Aegyssus*. В слудующий период, во времена Мирчи Старого (1386-1418), Тульча принадлежала Румынскому Княжеству, а в период 1420-1878 гг. находилась под Оттоманским владычеством.

Из туристических объективов следует отметить: *Музей Дельты Дуная* (с отделениями по естественным наукам, искусству, этнографии, археологии, истории), *Конная статуя Мирчи Старого* (Piața Civică), *Монумент Независимости* (на холме Хорей – Colnic Horei), *комплекс для отдыха и развлечений Ciuperca* (Грибок) и т.д.

В Тульче существует большая община русских-липован, офис которой находится на улице Михая Храброго (strada Mihai Viteazu №7, тел. 0240-512.401).

В городе находятся три святых обители русских православных старообрядцев: *Храм Вознесения Господня* (престольный праздник на 40-ой день по Пасхе) - в квартале Монумента и *Св. Иоана Богослова* (престольный праздник 9 ноября) - в квартале Коморовка; обе принадлежат белокриницкой иерархии, а также *Храм Св. Прасковьи* (престольный праздник 11 ноября), принадлежащий русским старообрядцам новозыбковского согласия.

Фольклорный ансамбль русских-липован Тульчи - *Лотка* многократно участвовал в различных мероприятиях, как местных, так и национальных и международных.

О деятельности и проблемах местной тульчинской общины русских-липован предлогаем материал на румынском языке на стр. 6-7.

(С.М.)

ИНИЦИАТИВА

Предлагаем нашим читателям подхватить инициативу и присылать нам свои стихотворные опыты, посвящённые жизни русских-липован. Это могут быть стихи о дунайских пейзажах, о людях, событиях, о мероприятиях, проводимых Общиной русских-липован, может быть, даже нечто вроде гимна ОРЛР, возможно, и с приложением нот, если к тексту будет сочинена и музыка.
И если таких стихотворно-песенных опытов наберётся достаточно, мы постараемся организовать своеобразный конкурс.

Липоване

Михай КИРСАНОВ

Здравствуйте, парни! Салют, дорогие!
Приветствуем вас от нашей души,
Глядя на всех, чувства такие
Ты, линованин, никак не туши.

Здравствуйте, девы! Привет, молодые!
Мы вместе живём и вот что хотим:
Наши девчата, вам, дорогие,
Вам наше сердце открыто дадим.

Да, без раздумий мы скажем ещё раз:
У всех линован есть думка одна -
Как для румын, вот так и для нас
Румыния вечно наша страна.

Но мы от предков никак не отстанем,
Чу, русская кровь горит вся огнём,
Крепко любить наших мы станем,
Верь липованам! - всех мы зовём.

Мы - липоване, мы - христиане,
Нам нашу веру навеки хранить.
Мы - липоване, мы - христиане,
От нашей крови не нам уходить.

(Брэила)

Vinoteca țarului

Vitalie TEODORU

Orice trăitor în această lume bea de sărbători un pahar de vin sau câteva pahare. Licoarea lui Bachus a fost slăvită de poeți din cele mai vechi timpuri până astăzi. Ca în îndemnul lui Serghei Esenin: „*Și ca lumina-n spuma frântă / Din Cupe să nu se piardă-n vânt, / Prietene, hai bea și cântă, / Trăim o dată pe pământ!*”.

Personal, am hălăduit în țară și aiurea prin multe beciuri păstrătoare de ambrozie - domnești și mănăstirești, ale întreprinderilor de stat, ale cooperativelor sau private. Dar, dintre cele multe îmi stăruie în memorie două drept fabuloase – **Cricova** și **Massandra**.

Cricova se află în preajma Chișinăului (Republica Moldova). Vizitatorii nici nu realizează ce se întinde sub picioarele lor. La intrare te privește statuia lui Dionisos. Odată intrat, te cufunzi la 80 m adâncime într-un oraș subteran săpat în piatră cu kilometri de străzi, fiecare stradă având butoaie de stejar cu un anumit soi de vin. Vinul se odihnește aici timp de ani în condiții de igienă strictă și la o temperatură de 12^0C. Am văzut și sticle cu o vechime de peste 100 de ani. Aceste străzi unice și parcă fără sfârșit au avut ca oaspeți pe conducători sovietici și ruși, inclusiv L. Brejnev și V. Putin, dar și alți șefi de state din China până în Turcia. Ghidul afirmă că vinurile basarabene erau furnizate și casei imperiale.

Însă, vinoteca de bază și de suflet a țarilor a fost **Massandra**, de fapt o suburbie a Ialtei. Am ajuns la „Perla Crimeii” ca pasager al unei motonave care a făcut un traseu cu escade la porturile Mării Negre. „Ialta Mare” se întinde ca o fâșie de 70 km de coastă și înglobează stațiuni balneare celebre ca Gurzuf, Livadia și Alupca. La Gurzuf, A.S. Pușkin a scris începutul poemului „*Prizonierul din Caucaz*”. În Palatul renascentist din Livadia a avut loc în 1945 conferința istorică la care au participat I.V. Stalin, W. Churchill și F.D. Roosevelt. În trecut, palatul era reședința de vară a țarilor. Lângă Livadia, la Mishor, M. Gorki a scris piesa „*Azil de noapte*”. Aici primea în vizită pe L.N. Tolstoi și A.P. Cehov, pe basul F. Șaliapin. La Alupca, Palatul Voronțov, din piatră verzuie, expune în 150 de camere opere de artă. Vilegiaturiștii și turiștii sosiți la Ialta se grăbesc prioritar, ca și mine, să treacă pragul muzeului-casei lui A.P. Cehov, casa în care genialul scriitor a creat dramele „*Trei surori*” și „*Livada cu vișini*”, precum și nuvela „*Doamna cu cățelul*”. Seara, iubitorii de muzică sau de artă dramatică se îndreaptă spre Filarmonică și Teatrul „A.P. Cehov”. Ialta a fost atestată documentar în secolul XII și a devenit stațiune în a doua jumătate a secolui XIX. Pe lângă frumusețea uimitoare a naturii, are o bogăție nesecată de izvoare curative. Parcul „Primorski”, grădina botanică „Nikitski”, muntele Darsan, cascada „Apa zburătoare” - sunt tot atâtea atracții pentru recreere.

Dar să ne întoarcem la combinatul de vinificație și crama **Massandra**, cu vinuri dulci neasemuite (Xeres, Madera, Muscat ș.a.) și premiate cu sute de medalii la concursuri naționale și internaționale. Podgoria a fost înființată în anii ’80 ai sec. XIX cu scopul de a aproviziona cu struguri și vin palatul țarului din Livadia. Timp de trei ani au fost săpate în munte 21 de tuneluri ale cramei. În fiecare an colecția de vinuri s-a îmbogățit și se îmbogățește cu mii de sticle. În timpul evenimentelor din 1917, intrările în hrubele cramei au fost mascate. După un număr de ani au fost descoperite și I.V. Stalin, impresionat de calitatea vinurilor, a dispus păstrarea intactă a colecției, care a fost completată cu vinurile din colecțiile palatelor țarului Nicolae al II-lea din Sankt Petersburg, Moscova și Livadia. În anul 1941, pentru a o proteja de invazia hitleriștilor, colecția a fost împachetată și dusă în interiorul țării, toate sticlele fiind inventariate. Colecția a fost readusă la locul de baștină după încheierea războiului și completată constant.

În luna decembrie 2004, la casa de licitații Sotheby’s din Londra s-au vândut sticle de vin din colecția țarului și din colecția lui I.V. Stalin din Massandra. Prețul unei sticle – 4.000 de lire sterline, adică cca 225 milioane de lei vechi. Probabil că prețul atât de mare este justificat și prin faptul că pe o mare parte din sticle era aplicat sigiliul personal al țarului.

Rezultatele unei comunități locale

La ora de limba rusă

Se știe deja faptul că există multe organizații locale ale Comunității Rușilor Lipoveni din România (CRLR). Una dintre cele mai tinere, înființată în iulie 2004, este și cea din localitatea Babadag, județul Tulcea. Însă, deși înființată de scurtă vreme, (fiind o comunitate mică) comitetul din Babadag se poate lăuda cu realizări mari. Și toate acestea se datorează în primul rând președintelui local, doamnei **Ana Galus**, care depune un efort deosebit în a închega o familie, a celor care iubesc și vorbesc limba rusă. Este o poveste interesantă, atât a evoluției comunității locale, dar și a președintelui, în persoana doamnei Galus.

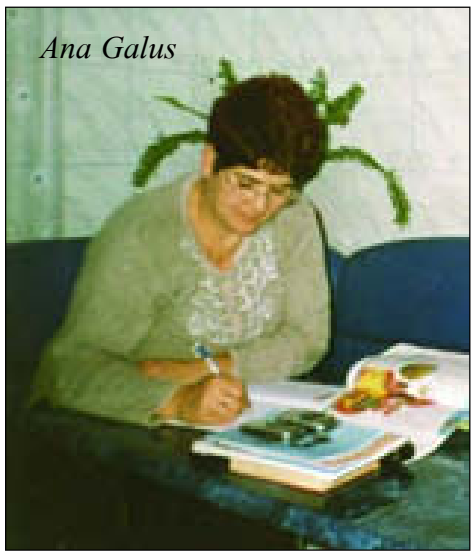
Ana Galus

Auzind atâtea lucruri frumoase despre activitatea acestei mici comunități, ne-am gândit să dăm și noi o fugă până acolo, să auzim și să vă împărtășim și dumneavoastră din experiența celor de acolo. Iată-ne sosiți și întâmpinați de președintele comunității, dna Ana Galus, care ne-a povestit o mulțime de întâmplări atât din viața personală, cât mai ales din cea a comunității locale, a cărei activitate o coordonează cu succes.

Conform datelor ultimului recensământ, populația orașului Babadag numără 10.037 de locuitori, din care numai 58 s-au declarat *ruși* sau *lipoveni*. Și totuși, în mod sigur, numărul lor este mai mare, dar nu toți și-au declarat etnia. Actualmente comunitatea locală numără 50 de membri, dintre care doar 19 sunt membri cotizanți. Comitetul este format din: **Ana Galus** – președinte, **Ustinia Carpo** – vicepreședinte, **Anastasia Constantin** – secretar contabil. Printre alți membri activi se numără și **Liudmila Tucă**, **Alempe Pantelie**, **Serghei Terente**.

Activitatea se desfășoară, din decembrie 2004, într-o sală amenajată din cadrul Clubului Copiilor din Babadag, iar dotările sunt minime deocamdată. Cu toate acestea, comunitatea locală se poate mândri cu o serie de manifestări desfășurate pe parcursul anului 2005: sărbătorirea Revelionului pe stil vechi, marcarea Zilei internaționale a femeii, sărbătorirea Zilei copilului, schimb de experiență cu școlile din localități din apropiere și unde se studiază limba rusă maternă. În cadrul acestor acțiuni, copiii au recitat poezii în limba rusă, au cântat și au dansat, s-au organizat diverse concursuri și au fost acordate diplome și mici cadouri. Pe această cale, președinta comunității face un apel către conducerea centrală, să fie sprijiniți în privința dotării sediului, măcar cu un calculator și imprimantă, dar mai ales cu material didactic (abecedare, cărți cu povești și poezii, casete video etc.) atât de necesar desfășurării orelor de limba rusă maternă.

Iar doritori de studiu al limbii ruse există, grație și exuberanței molipsitoare a doamnei Galus. De data aceasta, putem spune că 13 este un număr norocos, pentru că acesta este numărul de elevi din fiecare dintre cele două grupe pe care le coordonează dna profesoară Galus. Grație susținerii inspectorului de specialitate de la ISJ Tulcea, dl **Nicolae Vicolov**, activitatea susținută în cadrul acestor ore este remunerată, iar rezultatele elevilor sunt trecute în catalog. Prin talentul său pedagogic, dna profesoară a reușit să formeze o grupă de studiu la liceu, formată din elevi din clase diferite, veniți din satele apropiate pentru continuarea studiilor la Liceul din Babadag. Meritul este și mai mare, căci printre elevii ce s-au înscris la curs sunt și elevi români, care nu știau o boabă în limba rusă, dar care au dorit să vină să studieze împreună cu ceilalți. Și cred că numele acestor elevi merită să fie menționate: **Andreea Alina Paraschiv**, **Andreea Nihorencu**, **Adelin Dulgheru**.

Este de invidiat dna Galus, care ne spune cu modestie: *mă rugau de câte ori ne întâlneam pe stradă să îi primesc și pe ei la cursuri, deși nu sunt etnici ruși lipoveni. S-au integrat foarte bine și mă înțeleg bine cu toți elevii mei. Eu nu-mi fac decât meseria și datoria de dascăl, nimic mai mult.*

Dacă am fi avut mai mulți dascăli ca acesta, poate că s-ar fi studiat limba rusă de mult timp în toate localitățile unde avem o comunitate locală, la toate nivelele școlare și cu mult mai mulți elevi participanți. Și să nu uitați că orele se desfășoară duminica! Sunt invitați să participe chiar și părinții, pentru a-și perfecționa limba, dar cu rugămintea să nu intervină în procesul educativ al copiilor.

O parte a comitetului local - Babadag

Fiind profesor de limba franceză la Școala nr 2 din localitate, dna Galus a înființat un club al veseliei – Clubul TVC (tineri, veseli, curajoși), implicând elevii în diverse activități creatoare, relaxante, educative. În cadrul unui asemenea spectacol organizat de Clubul TVC, în preajma sărbătorilor de iarnă, a fost organizat un schimb de experiență intercultural și interșcolar, fiind invitați elevi de la Școala din Sarichioi. Un mic program artistic în limba rusă a fost susținut, pentru prima dată, și de elevii pregătiți de dna Galus. Totul a culminat cu o distracție pe cinste.

Credeți că toate aceste rezultate au fost obținute ușor? Vă înșelați. În spate stă o muncă asiduă, plină de pasiune și dăruire. Iar doamnei Galus nu i-a fost deloc ușor să ia viața de la început, căci Babadagul a constituit pentru familia Galus un nou început. S-au stabilit aici în urmă cu 6 ani, venind dintr-o localitate de dincolo de granițele țării noastre. Au lăsat acolo tot ce realizaseră și s-au stabilit în Babadag. Le-a fost greu, cu doi copii, să ia viața de la început. Dar cel mai greu i-a fost soțului, medic de profesie, care a trebuit să învețe din nou toate denumirile bolilor și medicamentelor în limba română. Ambii au susținut examene de atestare a limbii și de verificare profesională. Dar, au trecut cu bine peste toate și cu multă speranță, iar acum se bucură de cei doi copii ai lor: o fată - studentă și un băiat - elev în clasa a V-a.

Căci, așa cum spune un proverb: „*Omul sfințește locul*”, tot astfel putem spune că meritele președintelui comunității locale din Babadag este de necontestat. Nu putem decât să felicităm și pe această cale întregul colectiv local și să le urăm cât mai multe succese pe acest drum pe care au pornit!

Multe lucruri interesante am aflat de la dna Galus stând de vorba și savurând o dulceață de zmeură, privind fotografii și ascultând întâmplări reale, acompaniați de papagalul casei, care nu a ratat ocazia de a-și etala cunoștințele verbale. Iar pentru a vă convinge că munca făcută cu pasiune dă roade, vă rugăm să vă opriți la sediul comunității din Babadag, atunci când aveți drum pe acolo.

A consemnat
Zina FEDOT

De Ziua copilului (2005)

Многого хорошего мы слышали о местной общине русских-липован города Бабадаг, уезда Тульча, и поэтому решили съездить туда и узнать побольше. Там нас встретила г-жа Ана Галус, председатель местной общины, и рассказала нам о стремлениях создать в городе Бабадаг общину русских-липован.

Итак, хотя община была создана в 2004 году, здесь уже есть 2 группы учеников, которые изучают русский язык как родной. Интересно то, что среди них есть и румыны, которые, не зная ни одной русской буквы, решили записаться на этот курс.

Г-жа Ана Галус рассказала нам об успехах её учеников, но и о мероприятиях, организованных местной общиной за короткое время её существования.

Более подробно об этом рассказано в статье на румынском языке, на этой странице.

A mai răsărit o floare

Mangalia – un oraș plin de istorie, cunoscut și ca o cetate elenă sub denumirea de Calatis, găzduiește și câteva familii de etnici ruși lipoveni. Mai puțini localnici–băștinași și mai mulți veniți din alte așezări lipovenești, ei au întemeiat aici, cu forțe proprii, o comunitate ca o familie.

Să fim cinstiți și să recunoaștem că până acum CRLR nu a manifestat o implicare deosebită în organizarea și sprijinirea acestei organizații locale. Oameni inimoși, gospodari din fire, în sufletele cărora mai licărește acea mândrie de rus lipovean, etnicii din Mangalia s-au unit, s-au adunat și au marcat atât „Ziua Minorităților Naționale”, cât și sărbătorile noastre specifice ritului vechi. Acest eveniment a fost frumos reliefat în paginile periodicului nostru „Zorile” pe luna ianuarie 2006.

S-au găsit oameni cu inițiativă ca **Magdalena Colesniuc**, **Dunia Davidov**, **Pașa Cubaniț**, dar și mulți alții. Acești oameni inimoși, cu copiii lor minunați, au întâmpinat Anul Nou tradițional, așa cum o fac lipovenii.

Am citit articolul din „Zorile” și am văzut imaginea cu copiii frumoși, îmbrăcați în costume specific lipovenești, costume confecționate din resursele părinților și am rămas impresionat de inițiativa lor, de unitatea și dorința de a transmite din generație în generație cultura, de a păstra obiceiurile și tradițiile străbunilor.

Recunosc că de un an și jumătate de când sunt președinte al CRLR, nu am fost la Mangalia, crezând că acolo, rușii lipoveni veniți din mai multe localități și dispersați în diferite cartiere nu se cunosc între ei și nu se adună, dar viața și realitatea a demonstrat contrariul.

Oameni modești, dar mândri, rușii lipoveni din Mangalia nu au apelat la CRLR pentru a cere fonduri, ci s-au organizat singuri, s-au mobilizat și au demonstrat că atunci când există dorință și voință se pot mișca și pietrele din loc. Acest lucru au demonstrat rușii lipoveni din Mangalia.

A mai apărut o organizație locală – la Mangalia. Vă felicit! BRAVO VOUĂ! Să creșteți numericește, să înfloriți, să fiți alături de noi și vă promitem că vom fi alături de dumneavoastră.

Miron IGNAT,
președinte și deputat CRLR

Pentru tineri, și nu numai

În păstrarea și transmiterea specificului nostru cultural și etnic, un rol esențial îl au tinerii. Dacă eșuează tentativa de a-i apropia, de a-i face să-și înțeleagă și prețuiască valorile, valorile culturale ale rușilor lipoveni, atunci însăși șansele de “supraviețuire” ale etniei scad considerabil.

Cu siguranță însă, avem tineri valoroși, capabili, care își înțeleg corect statutul de etnic (și nu în sens de inferioritate) și își asumă cu mândrie identitatea de rus lipovean. Aceștia sunt tinerii care în primul rând își **cunosc** trecutul istoric, bogăția diversității culturale și le apreciază ca atare. (Celor care ezită să-și recunoască apartenența, poate că tocmai cunoașterea le lipsește, curiozitatea de a descoperi cine sunt înaintașii lor și ce anume ne deosebește și, în același timp, ne îmbogățește).

Sunt convinsă că numărul tinerilor valoroși nu se limitează la cei câțiva care trec pragul Comunității, ci sunt mult mai mulți tineri pe care nu îi cunoaștem, dar care vor să se implice în activitatea CRLR și să-și ajute semenii, dar poate că nu știu cum… Acestora mă adresez cu rugămintea de a fi conștienți de ajutorul pe care îl pot da Comunității, prin inițiativele și entuziasmul specific vârstei. Mă adresez în același timp și celor care țin “frâiele” comunităților locale, pentru a și-i apropia pe acești tineri prin activități care să-i motiveze. Activități care să nu se rezume la reuniuni și sărbătoriri (a căror contribuție la sudarea relațiilor dintre tineri nu o neg), căci potențialul tinerilor este mult mai mare decât atât. Se pot face cursuri și informări pe diferite teme de interes pentru tineri (limba rusă, tradiții ale rușilor lipoveni, posibilități de studiu în străinătate, specializare în managementul de proiecte, comunicare, cunoștințe de calculator), vizionări de filme, întâlniri cu diferite personalități și oficialități din domeniile: mediu, învățământ, integrare europeană etc. Lista posibilităților poate fi nesfârșită.

Iar pentru acest lucru nu resursele și dotările primează, ci inițiativa, dorința de a face efectiv ceva, de a fi de ajutor, cu puținul pe care îl ai și îl cunoști. Cu voia dumneavoastră, am să dau exemplu ceea ce s-a întâmplat în București, unde cei care aveau cunoștințe de Managementul proiectelor au împărtășit din experiența lor tinerilor interesați, pe parcursul a mai multor întâlniri. E drept că în urma acestei inițiative, nu ne-am trezit cu puhoaie de tineri dornici să realizeze proiecte în folosul semenilor lor, dar cel puțin faptul că, în urma acestor cursuri, câțiva tineri au venit cu idei de proiecte, care au fost transpuse pe hârtie și înaintate posibililor finanțatori, reprezintă un început și o încurajare de a continua.

Suntem datori a continua, dar și a îmbogăți paleta de activități și preocupări pentru tineri, căci, cel puțin potențialul din centrele universitare: precum Iași, Constanța, București, este enorm. Ori, ecoul activităților și al inițiativelor tinerilor din aceste centre nu este nici pe departe pe măsura numărului de studenți și elevi ruși lipoveni și a ceea ce pot ei realiza.

Se pot face mult mai multe.. **Trebuie**.

Lidia VIȘAN,
secretar general al CRLR

Новый Казахстан

В конце прошлого года в парламенте Румынии мне предложили присутствовать на президентских выборах в азиатской стране Казахстан, в качестве наблюдателя. Мне пришлось отказаться, так как период этих выборов совпал у нас с давно запланированными дебатами по бюджету на 2006-ой год, которые готовились в парламенте Румынии. Да и в нашей Общине в то же время решались важные вопросы. Но в Казахстан поехали мои коллеги. Вернувшись домой, они с большим энтузиазмом рассказывали мне о выборах, о самом Казахстане, его народе, об достижениях страны. Слушая всё это от моих коллег, я очень сожалел, что не был там лично и не смог увидеть всё это своими глазами, охватить своей мыслью и своей душой.

Но радость пришла немного позднее, когда, в начале января, по первому каналу русского телевидения, передавал торжественную церемонию официального вступления **Нурсултана Назарбаева** на должность Президента Республики Казахстан. Тогда рассказы коллег пополнились новыми данными и впечатлениями, и я много узнал о Казахстане, его народе, его проблемах.

Это большая азиатская страна, которая обрела независимость 14 лет назад, урегулировала государственные границы с Россией, Китаем, Узбекистаном, Туркменистаном, Кыргыстаном, имея свыше 14.000 км сухопутной границы, и развивает сотрудничество и партнёрство со своими соседями. Я узнал, что в торжественной церемонии приняли участие делегации из более 70-и стран мира: президенты, главы парламентов и правительств, официальные представители ЕС, ОБСЕ, ООН, главы дипломатических представительств, крупные деятели науки, культуры и искусства, а также более 300 журналистов.

Наблюдатели - свои и иностранные - убедились, что выборы были демократическими, справедливыми, соответствующими стандартам западных демократий.

Я был удивлён, что на этой церемонии было так много гостей и обсуждалось столько горячих проблем внутреннего и внешнего характера.

Если в Румынии живут и работают 19 национальных меньшинств, то в Казахстане более 130 национальностей и свыше 40 религиозных конфессий, и не было зарегистрировано ни одного межэтнического конфликта. Это значит, что народ поддерживает стабильность, внешнюю и внутреннюю политику, динамичное экономическое развитие, преодолевает все трудности, вступив на путь ускоренной модернизации.

Действует свобода слова, работают более пяти тысяч неправительственных организаций, свыше двухтысяч средств массовой информации.

Казахстан отказался от всех ядерных испытаний, от ядерных арсеналов и настойчиво выступает за использование этих средств в мирных целях.

Было решено много проблем, волновавших страну, но президент выделил три главные проблемы: - построение собственной независимой государственности; создание одной из самых динамичных экономик в мире; повышение жизненного уровня народа.

Стабильность и решение важных вопросов привлекли в экономику страны более 110 миллиардов долларов иностранных инвестиций.

В конце прошлого года выявились некоторые экономические проблемы, связанные с русскими и украинскими фирмами, из-за поставок природного газа.

Так называемая независимая пресса иногда преувеличенно разжигала эту проблему, представляя её как бы глобальным вопросом не только Европы, но и мира.

И вот что меня удивило. В новой столице Казахстана, где встретились президенты России и Украины, проблема в общем была решена. Это значит, что новый город **Астана** можно считать и городом мирных переговоров, и местом, где решаются глобальные проблемы мировой экономики.

Мирон ИГНАТ,
председатель и депутат ОРЛР

Румынское-Общество-Достоевского

Осенне-зимний сезон 2005 года в Обществе

Осенний сезон 2005 года открылся в румынском **Обществе Достоевского** экстраординарным концертом: квартет, составленный *ad hoc* друзьями общества – студентами (румыны **Влад Стэнкулясэ**, **Андрей Симион**, **Богдан Бану** и итальянец **Эдгар Пуйол**), приехавшими на летние каникулы из музыкальных заведений Швейцарии и Англии, где они обучаются. Они исполнили произведения Дебюсси и Дворжака, как бы проиллюстрировав тем самым основной принцип деятельности Общества Достоевского и Фонда Культуры Восток-Запад – пропаганду европейской культуры, единой и цельной в своём удивительном богатстве и разнообразии.

Рабочие заседания сосредоточились на двух основных темах. Первая из них связана с вопросами истории, горячо волнующими большинство членов Общества. На данном этапе в центре наших интересов оказалась история старообрядчества. Серию докладов открыл, в первую неделю октября, **Александр Варона**, выступив с содержательным сообщением «***Об истории казачества***» и сумев увлечь аудиторию – особенно вопросами этимологии казачьего говора. Через месяц, в ноябре 2005, за ним последовала **Ксения Красовски** с сообщением о «***Письменных памятниках культуры староверов***» (широко освещённым в 12 номере 2005 г. газеты «Зори»). Темы докладов, как и имена докладчиков, привлекли массового – и компетентного – слушателя (историки-академики **Флорин Константиниу** и **Лайош Демень**, журналисты, писатели, деятели кино, переводчики, студенты) и вызвали горячие дискуссии.

Ряд увлекательных вечеров был посвящён отдельным - русским и румынским – писателям и поэтам, чьи произведения переводились членами Общества или освещались в их критических исследованиях. Одной из традиций общества стало празднование юбилеев, отмечаемых ЮНЕСКО. В последний месяц 2005 г. годовщины были – круглые.

3 декабря в офисе Общества состоялся вечер памяти **Аттилы Йожефа** (1905-1937). Разговору о поэзии предшествовала музыкальная программа: ученики класса молодого преподавателя лицея «Дину Липатти» **Елены Петренко** - теперь уже «старого» члена нашего Общества - исполнили на фортепиано ряд произведений европейской, в частности, венгерской музыки, от Листа до Дебюсси. Основной докладчик, председатель Общества профессор **Альберт Ковач** рассказал в своём вступительном слове о жизни и творчестве этого крупнейшего венгерского поэта XX века, отметив своеобразие восприятия его поэзии на разных этапах человеческой жизни – в раннем детстве (на примере собственных детей и внуков), в молодости, когда юную душу не может не потрясти пламенный дух Йожефа-революционера, и на последнем этапе, когда зрелого литературоведа и критика-специалиста, как, впрочем, и неравнодушного читателя, привлекает Йожеф-поэт - Мастер; талантливый модернист и – подлинный художник.

Разговор шёл по-румынски. Стихи читались в оригинале, а также в румынских и в русских переводах. Слушателей поразила блестящая интерпретация произведений **Аттилы Йожефа** актёром **Ласло Ковачем** и актрисой Малого театра **Моникой Михэйеску**, порадовали удачные переводы Пауля Друмару. Удивительно актуально, как подлинный гимн Европейского Сообщества (или, по крайней мере, нашего Общества и Фонда Культуры Восток-Запад), прозвучало написанное поэтом в 1936 году стихотворение «У Дуная».

Наконец, на исходе 2005 года - 17 декабря – Общество отметило двойной юбилей **Сергея Есенина** (1895-1925). Настоящим событием стало на этом вечере выступление наших гостей из Кишинёва. Ведущие сотрудники старинного Пушкинского музея, которым гордится и который свято сохраняет этот город, **Александра Стаканова** и **Галина Тодось** представили, под аккампанемент Елены Петренко, литературно-музыкальную композицию на тему «***Сергей Есенин: Хочу вам что-то нежное сказать***». Монтаж раскрыл – живо, ярко, убедительно - непростую жизнь и гениальное творчество русского поэта, донес до слушателей бездонную искренность Есенина, его тревожную любовь к Руси и к её природе, мужественно-трагическое восприятие судьбы – своей и родины. Слушателей захватила увлечённость артистов, подлинная любовь к искусству и поэзии, которая сказалась в исполнении текстов - стихов и песен на слова поэта, прозвучала в спетых на прощание русских романсах.

Это был ещё один – нередкий на Дионисие Лупу - поистине русский вечер: звучала не только русская музыка, но и русская речь. Однако во второй части программы, когда заговорили о международном значении Есенина («Есенин на языках народов мира»), к ней присоединились и другие языки: сербский и итальянский (переводы на которые прочла **Гергина Эковою**), французский (**Лучия Патаки-Ливада**), венгерский (**Альберт Ковач**). И румынский.

Известный переводчик русской литературы **Николае Илиеску** (своими трудами «заставивший» румынского читателя полюбить Айтматова и Окуджаву, оценить вклад и значение работ Солженицына, Надежды Мандельштам и др.) с чувством прочитал своё любимое стихотворение *«Эх вы, сани! А кони, кони!..»*. Но не остановился на этом, положив начало воспоминаниям – не об Есенине, конечно, но об его переводчиках и о судьбе поэта в Румынии. Рассказав о том впечатлении, которое произвела на него – молодого тогда читателя – статья Тудора Виану, вышедшая в „Gazeta literarr" в конце 40-х годов – в период засилья в румынской литературе «социалистического реализма», Н. Илиеску объяснил, почему – и как - Есенин стал, по сути, «румынским поэтом» (как Гейне или Диккенс – «русскими писателями») и оказал воздействие на развитие этой литературы, способствуя формированию целого поколения поэтов иного склада, отказавшихся от навязанных им «старшими товарищами» жёстких норм и канонов.

Последовало выступление живого представителя этого поколения - некогда тоже «есенинца», а сегодня глубоко оригинального, талантливого поэта **Ади Кусина**, который рассказал о своих встречах с крупнейшим румынским переводчиком Есенина, Джордже Лесней, нарисовав, на глазах «изумленного слушателя», блестящий портрет этого писателя и подтвердив его прекрасным исполнением стихотворений «*Собака*» и «*Чёрный человек*» (в отрывках).

В том же духе прозвучали и воспоминания **Альберта Ковача**. Отталкиваясь от своих статей и исследований («Эндре Ади и Сергей Есенин»; предисловие к новейшему изданию поэтического наследия Есенина в переводах Дж. Лесни и др.), в которых раскрыл – в сравнительном плане – основные мотивы есенинской поэзии: возвращение в отчий дом; раздвоение и отчуждение человеческой личности; темы весны, молодости, революции, - А. Ковач продолжил начатый до него разговор, указав на специальную главу, посвященную «поэтам-есенинцам» в «***Истории румынской литературы***» Дж. Кэлинеску (1940) и поделившись своими воспоминаниями о дружбе и встречах с другим прекрасным переводчиком, знатоком и любителем Есенина, поэтом Ионикие Олтяну.

Стихам, романсам, рассказам не было конца. Заграничные гости уехали домой, а мы всё не могли расстаться. Друг с другом, и главное – С. Есениным. Ведь большинство из нас не расстаётся с поэтом никогда.

Елена ЛОГИНОВСКАЯ

За каждую книгу – бокал шампанского

13 января 2006 года в Обществе Достоевского состоялось традиционное празднование **Нового года по старому стилю**. Как обычно, ему предшествовала презентация книг, выпущенных членами Общества в прошедшем году. Отсюда и девиз вечера: за каждую книгу был выпит бокал шампанского.

Книги, представленные на этом вечере, принадлежали к самым различным жанрам. Здесь был роман (**Александр Эковою**), сборники стихотворений (**Виорела Кодряну-Тирон**) и критических исследований (**А.-М. Брезуляну**) и, конечно, переводы. Порядок представления – алфавитный.

Ана-Мария Брезуляну говорила не столько о книге, сколько об истории ее создания: статьи, написанные на протяжении многих лет (десятилетий), были собраны в сборник, озаглавленный ***Cumpăna veacurilor*** («***На распутье веков***»). Читатель знакомится в нём с крупнейшими представителями русской – и румынской - литературы XX века Леонидом Андреевым, Михаилом Булгаковым, Фёдором Сологубом, Леоном Доничем - так, как они были прочитаны в Румынии второй половины прошлого века, прежде всего автором книги, Аной-Марией Брезуляну, сначала начинающим литературоведом-компаративистом, затем - громко заявившим о себе русистом и переводчиком. А.-М. Брезуляну сообщила о том, что её издание было инициативой её бывшего учителя и теперешнего коллеги по Обществу, профессора **Альберта Ковача**, о том, как и почему она противилась этой инициативе, и как теперь рада иметь книгу у себя на полке и знать, что её читают другие. В самом деле, читают, и многие – добавим мы, - с удовольствием и пользой. Об этом свидетельствовали на вечере и выступления целого ряда участников обсуждения, в том числе доктора **Ирины Георгиу-Сперанца** и редактора тома, **Лучии Патаки-Ливада**. С благодарностью были упомянуты **Адриан Ковач** (техноредактор) и **Василе Соколюк**, которому книга обязана своим прекрасным художественным оформлением. Из выступления Альберта Ковача – издателя, редактора и автора предисловия – прозвучал итог: книга показала, что эта литература (русская литература XX века) и это её прочтение (предложенное автором книги) – живы и сегодня, в начале третьего тысячелетия! Это чудо и радость.

Сборник стихов **Виорелы Кодряну-Тирон** был представлен отрывком из предисловия, написанного практическим издателем и редактором книги **Альбертом Ковачем**, и рядом стихотворений, прочитанных автором и горячо встреченных аудиторией. Хочется отметить, что образцы поэтического творчества Виорелы Кодряну из этой последней книги, получившей широкий отклик румынской критики, знакомы читателю «Китежграда» по их публикациям в журнале, в оригинале и в переводе на русский язык.

Последний роман **Александру Эковою**, «***Порядок***» (***Ordinea***) вызвал, как и все его книги, бурные прения. После обстоятельного вступительного слова автора доктор **Ирина Георгиу** рассказала о своём впечатлении о романе, отметив удивительное богатство его тематики и несомненную актуальность. **Елена Логиновская** отметила значение и ценность нового произведения Александру Эковою, не уступающего по значению получившим международное признание романам ***Saludos*** или ***Sigma*** и поставила вопрос о принципах издания и роли предисловия (роман выпущен издательством «Полиром»).

Важный момент составило, наконец, выступление **Николае Илиеску**, выпустившего в издательстве «Полиром» свой перевод книги Надежды Мандельштам ***Вторая книга: Воспоминания*** (по-румынски: ***Speranța abandonată***). Участники дискуссии отметили как высокое качество перевода, так и значение самого текста. Так, журналистка и переводчица **Гергина Эковою** поделилась своими воспоминаниями о первом знакомстве с этой книгой – в Сербии 80-х годов, во многом определившем всю её судьбу. О том же говорили и **Лучия Патаки-Ливада**, **Вирджил Костя**, **Ана-Мария Брезуляну** и другие участники обсуждения.

Фотография Вирджила Костя

В завершение «заседания» известный поэт **Ади Кусин** прочёл своё последнее стихотворение, написанное 31 декабря ушедшего года и воспринятое им как настоящий «подарок Бога» на новый 2006 год.

Кроме традиционного бокала шампанского, присутствующие получили и по стакану вина Динеску, и умело приготовленные русские, украинские, сербские, румынские блюда (авторы: **Гергина Эковою**, **Фрага Кусин**, **Николае Илиеску**, **Родика Костя**, **Иоана Мическу-Кристя** и многие другие).

Были обсуждены не все предполагавшиеся книги: некоторые из них, помеченные 2005 годом, не вышли из типографии к 13 января 2006, отдельные участники не смогли приехать (по причине трудностей, прежде всего, материального характера): **Ливия Которча** и **Никита Данилов** из Ясс, **Галина Черникова** из Тимишоары. Отсутствовали и **Корнелия Кырстя**, окончившая последний том своей трилогии о романтизме, и **Михай Шора**, обещавший представить, при первом же возможном случае, два тома, выпущенные им в истекшем году. И многие другие.

Придётся повторить вечер под названием *За каждую книгу – бокал шампанского.* Сделаем это, вероятно, как обычно, в конце весеннего сезона – в мае или июне 2006 года. Приглашаем всех членов и друзей румынского Общества Достоевского, выпустивших в 2004-2005 году новые книги, принять участие в этом мероприятии.

Ксения КРАСОВСКИ

ЛЮДИ И ПТИЦЫ (часть 2-ая)

Иван ЕВСЕЕВ

В становлении человеческой цивилизации птицы сыграли огромную роль. Это находит своё отражение в религии, в изобразительном искусстве и в языке. Представители традиционных культур смотрели на мир широко открытыми глазами, внимательно наблюдали за окружающей природой, удивлялись и обожествляли её чудеса, находили много поучительного в жизни растений и у представителей животного мира.

Очень важные уроки социального и индивидуального поведения им преподносили представители царства пернатых. Это касается коллективного и семейного поведения, заботы о потомстве, способа общения и выражения чувств и даже манеры одевания и внешнего убранства женщин, мужчин и даже царей.

Ещё на заре истории представители птичьего мира начинают пользоваться особым священным почитанием. Этому способствовали очень многие особенности и множество примечательных свойств представителей мира крылатых. Святая **Хильдергарда Бингенская** (1098–1179) в своём труде по естествознанию (***Liber de subtiltatum***) мотивирует следующими аргументами чистоту и божественную природу этих существ: «*Птицы холоднее животных, живущих на земле, т.к. размножаются не за счёт сильного желания. Их мясо чище, чем мясо наземных животных, потому что они не выползают обнажёнными из тела своей матери, а покрыты скорлупой. Некоторые живут за счёт огненного воздуха и потому всегда стремятся, как огонь, вверх… Те, кто охотно летает высоко, содержат в себе больше огненного воздуха, чем те, что летают низко над землёй. …Как птицы поднимаются в воздух за счёт своих перьев и держатся повсюду в воздухе, так душа возвышается в теле за счёт мышления и простирается надо всем*».

Ранние изображения птиц, имеющие сакральный характер и магическое предназначение, относятся к верхнему палеолиту. В образе птицы предстаёт перед нами **Великая Богиня** (Magna Mater) – самое древнее божество народов, населявших когда-то Европу, считавшаяся прародительницей всего живого (см. **Marija Gimbutas**, ***Civilizație și cultură. Vestigii preistorice în sud-estul european***, București, Editura Meridiane, 1989, c.70, 87).

Её изобразительной эмблемой был знак, напоминающий латинскую букву **V** с острым углом, которую русские до сих пор называют *птичкой* или *галочкой*.

Как известно, некоторые древние знаки имеют очень долгую жизнь в культуре, сохраняя частицы своих первоначальных символических и сакральных значений. Во многих культурах птица стала не только зооморфным воплощением определённого божества, но и символом души человека. В случае нашей столь фамильярной *галочки-птички* заметим, что она используется как пометка на полях книг или тетрадей, содержащих обычно списки лиц; птичка как бы отмечает присутствие «души-птицы», как метонимию или синекдоху человеческой личности: *Рядом с Маней стояла Соня Челищева, которая держала список и отмечала «птичкой» все названные фамилии* (**Караваева**, ***Родной дом***).

В мифах, сказках, народных гаданиях, песнях, приметах и суевериях отмечено огромное количество примеров превращения в птиц богов, героев, людей. В древнегреческих мифах в виде *орла* выступает Зевс. Эта могучая птица станет впоследствии эмблемой царского величия и символом имперской власти. Другие олимпийские боги и богини также имели в качестве атрибута-символа какую-либо птицу. Атрибутом Геры был *павлин*, который символизировал богатство и разнообразие сущего мира, управляемого этой строгой богиней, супругой всемогущего Зевса. Греческая Афина или римская Минерва имели своим атрибутом *сову*, олицетворяющую мудрость, благодаря своим огромным глазам, которые видят и во тьме. Атрибутом Венеры был *голубь* - символ любви. До сих пор у многих народов пара голубей олицетворяет супружескую любовь, а слово *голубка* – наиболее частое ласковое обращение к любимой женщине: *Подруга дней моих суровых, Голубка дряхлая моя!* (**Пушкин**, ***Няне***).

В птичьем облике предстают многие боги Месопотамии и Древнего Египта. *Ястреб* был воплощением солнечного бога Гора. Изида изображалась в виде *голубя* или *ласточки*, как воплощение души своего мужа-брата Осириса. Тот - бог мудрости и покровитель всех искусств, имел образ *ибиса* - священной птицы древних египтян, убийство которой каралось смертью. В шумеро-аккадской мифологии птичьи черты имели Иштар, Адад, Ашур, Тиамат и многие другие божества.

Птица, как воплощение верховного божества, находит своё отражение и в христианской символике. В момент крещения Исуса Христа в водах Иордана, Святой Дух низошёл с неба в виде голубя: «*Когда же крестился весь народ и Исус, крестившись молился, отверзлось небо, и Дух Святый нисшёл на него в телесном виде, как голубь, и был глас с небес, глаголющий: ТЫ Сын Мой возлюбленный; в Тебе Мое благословение!*» (Лука, 3, 21-22).

Многие народы считали себя потомками какой-либо божественной птицы. Древние китайцы верили в то, что бог

Шан-ди, приняв облик божественной ***ласточки***, чудесным образом зачал сына, который стал родоначальником иньцев. По другой версии, божественный Цянь-ди проглатывает два яйца, снесённые ласточкой, и рождает основателя иньцев Ци. Ацтеки, коренные жители доколумбовой Америки, вели происхождение своего бога Уицилопочтли от птички *колибри*.

Функционируя в качестве богов-демиургов или первопредков, многие птицы выполняют роль тотемных животных. У целого ряда австралийских племён, например, находим живые свидетельства фратриального тотемизма в названиях родов. Есть здесь фратрии *Белого* и *Чёрного какаду*, *Клинохвостого орла*, *Ворона*, *Эму* и др. У пиценов - одного из коренных италийских народов, тотемным животным был *дятел* (лат. *picus*) - птица, которая станет атрибутом римского Марса - бога войны. Сильный клюв этой птицы, которым она пробивает кору деревьев, имел сексуально-фаллическое значение; этот сексуальный субстрат довольно прозрачен и в арготическом употреблении таких румынских слов как *ciocanitor*, *ciocanitoare*, *a ciocani*.

У многих народов *птица* или *бабочка* являются воплощением души человека. Считалось, что после физической смерти из тела человека душа вылетает из его рта в виде птицы или выпорхивает в форме бабочки. Этой ассоциации способствовала прежде всего лёгкость птицы, её стремительный, иногда почти бесшумный полёт, её родство с воздушной стихией и с небом. Подобно неумирающей душе человека, птицы с лёгкостью переносятся с одного места на другое, взлетают к небу, а перелётные птицы каждую осень улетают в далёкие страны, которые для древнего человека казались иными мирами, куда отправляются и души умерших. Отсюда появляется связь птиц с душами предков, которые не теряют связь с миром живых, продолжая помогать живущим, управляют календарными циклами и направляют судьбы и поступки живых потомков.

Повсеместно бытовало поверье, что птицы приносят на своих крыльях весну. У русских, например, был особый ритуал, который назывался *закликанием весны*. В праздник *Сорока мучеников* (22 марта), посвящённый поминанию усопших предков, считалось, что в этот день из тёплых стран прилетают сорок разных птиц, и первая из них – *жаворонок*. По этому случаю пекли ритуальных «*жаворонков*» - особые булочки в виде птичек с распростёртыми крылышками, как бы летящих, и с хохолками. Птичек раздавали детям, и те с криком и звонким смехом бежали закликать жаворонков, а с ними и весну. Для этого печёных жаворонков насаживали на длинные палки и выбегали с ними на пригорки и, сбившись в кучу, что есть силы кричали:

Жаворонки, прилетите,
Студёну зиму унесите,
Тёплу весну принесите:
Зима нам надоела,
Весь хлеб у нас поела!

(***Круглый год. Русский земледельческий календарь***, М., 1991, с. 135).

Модели человеческого поведения и культуры быта во многом обязаны подражанию жизни птиц. Это относится прежде всего к такому важному компоненту семейной жизни как забота о потомстве. О том, что отношения между родителями и детьми регулировались в известном смысле с оглядкой на поведение птиц, свидетельствует и следующий факт древнеримской истории: когда в Риме был принят первый закон, обязывающий детей заботиться о своих престарелых родителях, он был назван ***Lex ciconaria*** («Закон аиста»), так как считалось, что именно эта птица является символом привязанности между родителями и детьми. Такая же символическая роль принадлежит *пеликану*. В христианской эмблематике эта птица изображается растерзающей свою грудь и сопровождается латинским девизом *Amoris filiorum* или *Amoris divini*. Согласно древней легенде, чтобы спасти своих умирающих птенцов, пеликан когтями разрывает свою грудь, и струи горячей крови оживляют мёртвых детёнышей. По этой же причине пеликан стал и одним из символов Христа Спасителя, жертвующего своею жизнью ради спасения человечества.

Не менее поучительным для людей, переходящих от кочевой жизни охотника и скотовода к оседлому образу существования, оказалось мастерство птиц при их весеннем гнездовании и последующим уходом за местом своего временного или более длительного пребывания. Об этом столь своеобразном и интересном с антропологической точки зрения «обмене опытом» между людьми и птицами свидетельствует любой современный язык, в котором находим большое количество слов, метафор и выражений, взятых из лексической группы *гнездо* и *гнездование*, которые применяются по отношению к жилищу, к семье.

Слово гнездо стало метафорой человеческого жилья, символом родного дома и домашнего очага: - *Не сгоняй ты нас с гнезда нашего, батюшка*! (**Л. Толстой**, ***Утро помещика***); *В Варваре он открыл положительное качество: любовь к уюту, она неутомимо украшала своё гнездо* (**М. Горький**, ***Жизнь Клима Самгина***).

Кто из нас не наблюдал, с каким старанием, с упорством, с любовью и с большим искусством строят птицы свои гнёзда, в которых самка будет откладывать свои яйца и где будет подрастать будущее потомство. Не случайно, выражение *свить (себе) гнездо* употребляется и по отношению к человеку со значением «*устроить уютное жилище; завести семью*». *Но как бы то ни было, Аркадий свил себе гнездо, нашёл себе кой-какое счастье, а Базаров остался бездомным, не согретым скитальцем* (**Писарев**, ***Базаров***). Метафора *большое гнездо*, которая применяется по отношению к большой многодетной семье, стало сначала прозвищем, а потом вошло и в официальную титулатуру одного из очень важных личностей русской истории. ВСЕВОЛОД БОЛЬШОЕ ГНЕЗДО (1154-1212) - великий князь владимирский (с 1176), сын Юрия Долгорукого. Он успешно боролся со знатью; подчинил Киев, Чернигов, Рязань, Новгород. В его правление Владимиро-Суздальская Русь достигла наивысшего расцвета. Обращаясь к нему, автор "***Слова о полку Игореве***" писал: "*Великий князь Всеволод! Неужели и мысли у тебя нет прилететь издалека отцовский золотой стол поберечь? Ты ведь можешь Волгу веслами раскропить и Дон шлемами вычерпать. Был бы ты здесь – была бы рабыня по ногате, а раб по резане, ибо ты можешь посуху живыми шерешерами стрелять – удалыми сынами Глебовыми!*". Своё прозвище он получил из-за своей многочисленной семьи, которая насчитывала 12 детей.

Из любви к некоторым птицам, а может быть из подсознательного чувства благодарности к пернатым, во многих странах люди строят для птиц специальные «домики», которые вывешивают на деревьях. Такой любимой на Руси птицей является *скворец*. Эта перелётная певчая птица отряда воробьиных, с коротким хвостом и довольно большими крыльями, считается одним из вестников весны: *Мы с нетерпением ждали, когда к нам в сад опять прилетят старые знакомые – скворцы, эти милые, веселые, общительные птицы, первые перелётные гости, радостные вестники весны* (**Куприн**, ***Скворцы***).

В русском языке слово *скворечник* означает помещение, устраиваемое для скворцов в виде маленькой будочки, укреплённой на шесте или на дереве возле жилья: *Тимофей сидел на ступеньках и смотрел, как в скворечник, висящий на тополе, юркнул чёрный веселый скворец* (**Емельянова**, ***Право на труд***). Интересно, что в живом разговорном стиле современного русского языка слово *скворец* стало шутливым названием дачника на машине, нагруженной стройматериалами, а *скворечня* или *скворечник* – выразительными синонимами небольшого и дачного домика, выделяющегося своей скромностью на фоне фешенебельных вилл и коттеджей так называемых «новых русских», которым никакого дела нет ни до птиц, ни до людей.

(Продолжение следует)

Scrierile târzii ale lui Tolstoi și Duhoborii: de la ideal la realitate

Magdalena MOT,
Universitatea McGill

"Меня причисляют к анархистам, но я не анархист, а христианин. Мой анархизм есть только применение христианства к отношениям людей. То же с антимилитаризмом, коммунизмом, вегетарьянством."[1]

Izolația istorică a Rusiei față de Europa vestică, la care se adaugă particularitățile confesionale estice și viața sacramentală și liturgică care a modelat nu numai psihicul rus, ci și structurile sale politice și sociale, i-au permis Rusiei să prezerve ceva prețios, ceva ce vestul a pierdut. Acel ceva prețios este legat de o bogăție spirituală, de o credulitate dusă adesea la extreme, de o continuă dualitate (candoare și sălbăticie, umilință și insolență), toate acestea fiind adăugate la condiția sufletului însuși (*состояние души*). **Fedotov**[2] face o distincție clară între Rusia și creștinismul vestic, bine argumentată din perspectivă istorică, mergând dinspre textele culturii teologice bizantine spre cele slave vechi. Concluzia la care ajunge este că *„dincolo de o sferă practică, nevoile religioase erau satisfăcute mai întâi de apocrife și apoi de lucrări care cuprindeau dogme teologice. Sufletul slav era mult mai însetat de mitologie decât de dogme, așa că a primit mitologie mascată în hainele creștinismului*."[3] Plecând de la această condiție a sufletului slav, ne va fi mai ușor să pătrundem în adâncime, spre rădăcinile dualității de care s-a izbit și Tolstoi, dualitate care l-a determinat să pună neîncetat sub semnul întrebării ceea ce simte și scrie, care l-a făcut să se contrazică pe sine și care, în mod natural, l-a transformat într-un mare gânditor.

Scopul acestui articol este acela de a examina în ce măsură era Tolstoi *convins* că acea lume ideală, guvernată de legi morale și naturale, lume descrisă în scrierile sale din a doua perioadă a vieții, ar putea fi o lume *posibilă*. Mi-am propus să discut aici trei aspecte. Primul este legat de dorința de a descoperi pe ce fundament este construită lumea ideală din scrierile lui Tolstoi de după 1880. Mă voi referi la eseuri precum *В чём моя вера, Так что же нам делать?, Царьство Божие внутри вас*, cu scopul de a determina ce a însemnat pentru Tolstoi descoperirea rădăcinilor religiozității și cum l-a ajutat această revelație să vadă lumea într-un mod diferit. Cum a explicat Tolstoi că non-violența poate învinge într-o lume violentă? Al doilea aspect va fi legat de identificarea (recurgând la o scurtă prezentare a ideologiei tolstoiene și a Duhoborismului) (I) punctelor comune și disimilarităților dintre cele două, (II) a naturii contactelor dintre Tolstoi și Duhobori și (III) a rolului jucat de Tolstoi în evoluția Duhoborilor și viceversa. Al treilea aspect va tatona întrebarea: a reușit sau nu Tolstoi, ajutându-i pe Duhobori, să definească limitele *posibilului* în teoria sa. Metodele pe care le voi folosi în această analiză se vor baza pe istorie literară și analiză de text, discuțiile și exemplele bazându-se pe lucrările târzii ale lui Tolstoi (tratate, articole, jurnale, sau chiar romanul *Воскресение - Învierea*).

Mă voi opri în prima parte asupra ideilor lui Tolstoi legate de felul în care vede el existența societății: omul raportat la Dumnezeu, la Biserică, la Stat și la semenii săi. Când Tolstoi a început să fie chinuit de întrebarea „Care este sensul vieții mele?"[4] (în preajma vârstei de 55 de ani), felul său de a vedea lumea era deja implicat într-un proces de schimbări fundamentale. Tolstoi nu a ajuns brusc la această „răsturnare" a valorilor sufletești (*духовный переворот*) și faptul că s-a trezit în această furtună spirituală nu s-a datorat câtorva ani de muncă neobosită; avem de-a face aici cu o luptă continuă, cu propria lui nevoie de a înțelege sensul vieții, o luptă care și-a sporit intensitatea în timp. Această amplificare poate fi asemuită cu un bulgăre care se tot rostogolește și nu mai poate fi oprit, găsindu-și finalul într-o avalanșă. Sutele de pagini scrise în perioada târzie a lui Tolstoi au însemnat o avalanșă pentru cititorii săi. Cu toate astea însă, mulți critici studiază marile romane tolstoiene fără să perceapă anumite fragmente din aceste romane ca fiind de fapt părți din acel bulgăre aflat în rostogolire, vinovat pentru avalanșa de mai târziu. Evoluția unei personalități este un tot unitar. Discuția noastră însă nu va judeca dacă scrierile târzii ale lui Tolstoi sunt rezultatul unei sensibilități sporite, sau al acelui dualism specific sufletului slav, ori pur și simplu un dar miraculos. Ceea ce mi-a trezit interesul la prima lectură a eseurilor sale, a fost convingerea lui Tolstoi că scrisul său e vital pentru semenii lui. Este greu de crezut că un om poate scrie cu atâta înverșunare doar din plăcerea de a scrie. Este evident că toată această înverșunare este de fapt condusă de dorința lui de a schimba lumea, de a face ceva, de a nu trece neobservat prin viață. Probleme fundamentale, cum ar fi existența legilor naturale, egalitatea dintre oameni, dragostea frățească și non-rezistența în fața răului, respingerea dreptului de proprietate, a banilor și a exploatării, vor deveni personaje principale în scrierile lui Tolstoi.

I. Teoria etică a lui Tolstoi este mereu raportată la Dumnezeu, la forța divină. Trebuie să subliniez aici că toate scrierile etice ale lui Tolstoi sunt în primul rând scrieri literare, situate destul de departe de ordinea și rigoarea specifică lucrărilor de logică și sociologie. În *В чём моя вера* Tolstoi și-a propus, după cum declară chiar el, să ne spună cum a găsit „cheia aceea, care deschide porțile înțelegerii lui Hristos, o înțelegere care l-a făcut să vadă *adevărul* cu o claritate și convingere aflate dincolo de orice dubii."[5]

Acest „adevăr" descoperit este, de fapt, marele secret al vieții – un secret care stă la baza religiilor Creștină și Budistă, și pe care Schopenhauer îl formulase deja într-un limbaj filosofic.[6]

În *В чём моя вера*, „legea lui Dumnezeu" și „legea ființei umane", „legea non-rezistenței în fața răului" și „legea rezistenței", „legea iubirii" și „legea violenței", se află la început în opoziție, dar pe măsură ce cititorul avansează în lectura sa, el poate observa cum „legea lui Dumnezeu" ajunge să fie una și aceeași cu „legea ființei umane", iar în final „legea naturală" este cea care stă deasupra tuturor. „Legile umane sau legile scrise nu sunt drepte; ele sunt capricioase și artificiale; Isus Hristos nu le acceptă, el confirmă numai legile eterne."[7] Vorbind despre legătura organică cu natura, să ne amintim că sufletul slav „are propria sa conștiință că aparține naturii, că este adânc înrădăcinat în ea"[8], fapt ce ne duce cu gândul la moștenirea tradițiilor păgâne, care, în ciuda tuturor eforturilor, nu au fost complet anihilate de creștinarea slavilor. Așadar, filosofia dezvoltată de Tolstoi este în mod primar înrădăcinată în spiritualitatea naturală.[9]

Spre deosebire de Tolstoi, care consideră că momentul în care „legea lui Dumnezeu" va fuziona cu „legea ființelor umane" va fi cel mai înalt pas în evoluția intelectului uman, **Bakunin** (1814-1876), în lucrarea sa *Бог и государство*, are o părere diametral opusă. *„Бога влечёт за собою отречение от человеческого разума и справедливости, она есть самое решительное отрицание человеческой свободы и приводит неизбежно к рабству людей в теории и на практике*".[10]

Bakunin consideră că toate religiile sunt brutale, pentru că se bazează pe sacrificii sângeroase, că Dumnezeu nu e o idee, ci doar ceva la care aspiră sufletul.[11] Statul este văzut de el ca un violator „legal" al dorințelor umane, ca o continuă negare a libertății.[12]

De la lumea materialistă a lui Bakunin, imaginată nu numai în afara oricărei existențe divine, dar și în afara statului ca instituție, voi trece la un alt tip de anarhism – cel al lui **Kropotkin** (1842-1921). El consideră ca fiind „fără sens să vorbești de libertate azi, câtă vreme sclavagia economică încă mai există."[13]

Kropotkin consideră că formele de proprietate au consecințe fatale, că industria este inevitabil condusă în așa fel, încât să aibă drept beneficiar doar o mică minoritate, în loc să satisfacă nevoile tuturor. El pledează pentru o societate fără judecători, poliție sau închisori: *„Atunci când cerem abolirea statului și a organelor sale, ni se răspunde că noi visăm la o societate compusă din oameni mai buni decât cei care există în realitate. Dar nu, de o mie de ori nu. Tot ceea ce cerem noi, este ca aceste instituții să nu facă oamenii mai răi decât sunt!*".[14]

În viziunea lui Kropotkin, comunismul pare a fi mediul cel mai bun pentru dezvoltarea individuală și pentru libertate, dar el vorbește despre un tip de comunism care nu poate fi dirijat de sus, de către „înalte organe",ci despre un comunism liber.[15]

În căutarea unor modele ideale pentru o societate mai bună, Kropotkin este mult mai aproape de ideile lui Tolstoi, decât de cele ale lui Bakunin sau ale altor anarhiști, mai ales atunci când vorbește despre faptul că non-violența ar putea de fapt supraviețui într-o lume violentă, pentru că lumea nu a fost violentă la începuturile ei, ci a devenit violentă prin acțiunile violente ale diverselor instituții.

În accepțiunea lui Tolstoi, drumul omului către o societate bazată pe egalitate și non-rezistență în fața răului, în care oamenii să nu se judece unul pe altul, trece prin procesul de înțelegere a legii divine. Cum am menționat mai înainte, omul nu trebuie decât să ajungă în acel punct culminant în care dorința lui Dumnezeu să se contopească cu dorința omului și să devină legea sa. Tolstoi explică cum cauza pentru care nu s-a ajuns încă la acest tip de înțelegere, atât de simplu în esența sa, este interpretarea eronată a cuvintelor lui Hristos. În *В чём моя вера* găsim „explicate" pasaje întregi din Biblie, ale căror înțeles a fost ori propovăduit în mod eronat de către Biserică, ori pur și simplu înțeles greșit încă din start. Ideea de bază, pe care și-a construit Tolstoi filosofia și etica sa socială, poate fi regăsită în Evanghelia după Matei (5: 22-48). În eseul *В чём моя вера* găsim cinci porunci: să nu fii mânios, să nu preacurvești, să nu juri, să nu răspunzi la rău cu alt rău, să nu te lupți. Învățăturile lui Hristos, spune Tolstoi, pot fi citite din două unghiuri: unul etic *("учение о жизни людей - о том, как надо жить каждому отдельно и всем вместе")* și unul metafizic *("объяснение, почему людям надо жить именно так, а не иначе")*.[16] Aceste două unghiuri sunt prezente în toate religiile, spune el. Învățăturile lui Hristos, așa cum sunt înțelese și explicate de Tolstoi, sunt fundamentele pe care ar putea fi construite principiile unei societăți ideale. Ele formează de asemenea baza ideologiei tolstoiene. După ce publică eseul *В чём моя вера*, poziția lui Tolstoi față de instituția Bisericii e clară: "*Если ещё существует та форма, которую мы называемцерковью,то только потому,что люди боятся разбить сосуд,в котором было когда-то драгоценное содержимое*".[17]

Această poziție va duce în 1901 la excomunicarea lui din Biserica Creștină Ortodoxă Rusă.

În accepțiunea lui Tolstoi din această perioadă, Dumnezeu conduce universul, iar răul metafizic al morții este lăsat în mâinile Sale. În același timp, Tolstoi consideră că responsabili pentru orice fel de rău social sunt oamenii. Marea încercare la care suntem supuși, nu stă nici în inamici exteriori ai societății, nici în Satana sau în Ortodoxie, nici în spiritele rele ale credinței populare, nici în eventuala lor încarnare în ceva sau cineva. Această mare încercare stă în recunoașterea faptului că libertatea și puterea de a transforma lumea vin de la Dumnezeu, care sălășluiește în fiecare individ. **Coates** spune: „Tolstoi a fost descris ca un anarhist creștin: el a respins însăși conceptul de stat și, în consecință, pe cel al religiei instituționalizate, care sprijinea ideologic statul; scriitorul și-a pus în schimb credința într-o frăție a oamenilor uniți prin iubirea aproapelui, care să practice non-rezistența în fața răului, pentru a ajunge să vadă posibilă instaurarea raiului pe pământ."[18]

Tolstoi nu s-a exprimat niciodată atât de clar cu privire la respingerea ideii de stat, dar a respins vehement faptul că statul, prin însăși structura sa, „forțează" oamenii să fie violenți[19] (este chiar ceea ce spunea Kropotkin). Cineva ar putea argumenta, desigur, că însuși acel model de viață conturat de Tolstoi pe baza învățăturilor lui Hristos (cu dorința evidentă de a fi pus în practică) este la rândul său o nouă violare a dreptului fiecăruia la libertate. După ce și-a schimbat de nenumărate ori propriul stil de viață, Tolstoi a realizat că misiunea lui nu se oprește la a schimba stilul său de viața, ci trebuie continuată în vederea îmbunătățirii vieții celorlalți.[20] În eseul *Так что же нам делать*? (1886), Tolstoi, după ce face o analiză amănunțită a tuturor straturilor sociale, dă nenumărate definiții banilor, ajunge la concluzia că, din moment ce oamenii, bogați sau săraci deopotrivă, sunt veșnic nemulțumiți de statutul lor, nu bogăția stă la baza mulțumirii lor spirituale.[21] În acest moment al vieții, principiile adăugate la etica lui Tolstoi sunt respingerea deținerii unei proprietăți și a banilor și acceptarea de a trăi în comun. El nu pare să înțeleagă de ce fiecare individ, ca entitate distinctă care înfruntă deopotrivă binele și răul, își dorește neîncetat să se desprindă, să se separe de viața „comună". Tolstoi nu ia în considerare nevoile distincte ale fiecărui individ, ci doar nevoile primordiale, pentru care toată lumea ar trebui să se lupte împreună: "С тех пор как существует мир, мы видим, что люди с страшным напряжением, лишениями, страданиями борются с своей общей нуждой и не могут отдалеть её".[22] În *Так что же нам делать?* Tolstoi este foarte aproape de acei scriitori reformanți, care ne învățau că „economia politică trebuie privită ca parte a filosofiei morale", el nu este însă „primul reformist social, care să fi introdus elemente morale în studiul fenomenelor economice; printre cei mai iluștri gânditori există multe astfel de exemple de «interpretare etică» a economiei."[23]

Tolstoi a insistat în direcția reprimării tuturor instinctelor și respingerii tuturor nevoilor animalice ale omului. În accepțiunea sa, „legea lui Dumnezeu" stabilește toate condițiile vieții. Tolstoi a fost unul dintre primii reprezentanți ai anarhismului pacifist din timpurile moderne.[24] Filosofia pacifismului etic și politic dezvoltată de el, era percepută de ceilalți drept utopie. De aceea, acel „model al vieții creștine" în întregul său era lipsit de o aplicabilitate practică, de ceva care ar fi putut eventual să demonstreze lumii întregi că „Utopia" lui este de fapt cea mai vie realitate.

II. Teoria lui Tolstoi legată de non-rezistență a devenit fundamentul mișcării cunoscute sub numele **tolstoianism**. Omul trebuie să trăiască în comuniune cu natura și să renunțe la rafinamentele artificiale ale societății. Înfumurarea, credea Tolstoi, alterează bunătatea natural moștenită a ființei. În consecință, dreptul de proprietate – deținerea de către o persoană a unor bunuri ce „aparțin tuturor" – este principala sursă a răului. Conformându-se propriilor convingeri, din 1881, Tolstoi a renunțat la dreptul de copyright asupra scrierilor sale, și-a donat proprietățile familiei sale și s-a reîntors la muncă și la o viață simplă.

Tolstoi a auzit prima dată de Duhobori în perioada crizei sale emoționale și spirituale (1877-1878)[25]. Această sectă (este cunoscut că există ca grupare din perioada 1775-1800)[26] respingea vehement orice atacuri externe, fie ele religioase sau laice. Membrii ei respingeau ierarhia Bisericii Ortodoxe Ruse precum și sfintele sacramente și icoane, ideologia lor spijinindu-se în schimb pe o comuniune personală cu Hristos, care, considerau ei, sălășluiește în inimile credincioșilor. Există multe similarități între Duhobori și Tolstoieni: preferința lor pentru o viață simplă, apropiată de natură, respingerea proprietății private, egalitatea între oameni (ierarhia și preoția sunt invenții umane, spuneau ei), dezaprobarea autorităților civile, a războiului și armelor.[27] Dar există, de asemenea, și disimilarități. Duhoborii nu credeau că Biblia constituie o autoritate;[28] ei nu acceptau nici un fel de documente scrise și respingeau educația;[29] canoanele lor filosofice nu se păstrau scrise, ele fiind perpetuate prin tradiție orală.

Să ne reamintim că perioada 1892-1895 a fost una în care Tolstoi a devenit tot mai preocupat de problema unei lumi pașnice. În 1893 este publicat eseul *Царьство Божие внутри вас*. În contextul sfârșitului de secol, întreaga lume îi considera pe pacifiști ca fiind doar niște utopici naivi. „Tolstoi era convins că pacea nu va putea fi

1. **Лев Толстой.** ***Собрание сочинений в двацати томах***. Москва: Художественная литература, 1964 -1965. Vol. 20,244.
2. **George P. Fedotov**, în cartea sa ***The Russian Religious Mind***. Cambridge: Harvard University Press, 1946.
3. **Fedotov,** 48.
4. **Aylmer Maude**, ***Tolstoy and his problems***. Essays. Second edition. London: Grant Richards, 1902. 12-14.
5. **Лев Толстой**, „Исповедь. В чем моя вера". <http://az.lib.ru/t/tolstoj_lew_nikolaewich/text_0152.shtml> Cf. Полное собрание сочинений в 90 томов. Том 23. Москва, 1957. 304-465. I гл. 308.
6. **Maurice Adams**, „The Ethics of Tolstoy and Nietzsche." International Journal of Ethics 11.1 (1900): 85.
7. **Толстой**, ***В чём моя вера***, гл. V. 338.
8. **Fedotov** 371.
9. **Milivoy S. Stanoyevich**, „Tolstoy's Theory of Social Reform. I." The American Journal of Sociology 31.5 (1926): 578.
10. **Михаил Бакунин**, „Бог и государство" <http://novsvet.narod.ru/bakunin.htm> Cf. Избранные философские сочинения и письма. Москва: Мысль, 1987. гл. I. 9.
11. **Ibid**. гл. I. 10-11.
12. **Ibid.** гл. II. 8.
13. **Peter Kropotkin**, „Anarchism: Its Philosophy and Ideal." Krapotkin's Revolutionary Pamphlets. Ed., introducere și note biografice de Roger N. Baldwin. New York/ London: Benjamin Blom, 1961. 124.
14. **Ibid**. 134.
15. **Ibid**. 140-1.
16. **Толстой**, ***В чём моя вера*** гл. XI. 410.
17. **Ibid**. гл. XI. 413.
18. **Ruth Coates**, „Religious Writing in Post-Petrine Russia." The Routledge companion to Russian Literature. Ed. Neil Cornwell. London – New York: Routledge, 2001. 56.
19. **Толстой**, ***В чём моя вера***, гл. III.
20. **Толстой**. Vol. 16. 171.
21. **Ibid**. 188.
22. **Толстой**. Vol. 16. 308.
23. **Stanoyevich** 600; el menționează *Nichomachean Ethics* a lui Aristotel, pe Platon, Xenophon, John S. Mill, De Lavely, Le Play.
24. **Mulford Q. Sibley**, „The Political Theories of Modern Religious Pacifism." The American Political Science Review 37.3 (1943): 447.
25. **Andrew Donskov**, „Tolstoj, Tolstoyans and the Doukhobors: From Imperial Russian Archival Files." Russian, Croatian and Serbian, Czech and Slovak, Polish Literature 43. 4 (1998): 432.
26. **Aylmer Maude**, ***A Peculiar People: The Doukhobors***. London: Archibald Constable & Co., 1905. 120.
27. **Maude**. 1905. 118-9.
28. **Ibid**. 120
29. Tolstoi, în a doua lui scrisoare către Verigin, datată 14 Noiembie 1896, îl dojenea pe acesta pentru atitudinea sa față de educație și progres în general: «По правде скажу вам, что ваше упорное возражение против книги показалось мне исключительным сектантским приёмом защиты раз принятого и высказанного мнения. […] …Человечество, перейдя от каменного периода к медному, железному и потом дойдя до теперешнего своего материального положения, не как не могло ошибаться, а следовало неизменному закону совершенствования, и что вернутся ему назад не то что не желательно, но так же невозможно, как сделаться опять обезьяною…». În Leo Tolstoy – Peter Verigin. Correspondence. Preg. de Lidia Gromova-Opul'skaya. Ed. Andrew Donskov. Trad. John Woodsworth. Ottawa: Legas, 1995. 24-25.
30. **Josh Sanborn**, ***„Pacifist Politics and Peasant Politics: Tolstoy and the Doukhobors, 1895-1899."*** *Canadian Ethnic Studies* 27.3 (1995): 52-68 „http://proquest.umi.com".

☞

dobândită niciodată în interiorul sistemului statal existent. Națiunile - state, susținea el, sunt bazate pe violență, așadar ele nu mai pot fi răscumpărate, eliberate".[30] În scrierile târzii ale lui Tolstoi, dilema unei lumi pașnice era una spinoasă. El a ridicat această problemă cu diverse ocazii, dar numai în eseul *Царьство Божие внутри вас* a reușit să facă o declarație clară. Revelația era simplă și nu în totalitate nouă: împărăția lui Dumnezeu sălășluiește în fiecare individ – cheia adevăratei fericiri și a împlinirii religioase stă în stabilirea unei relații personale cu Dumnezeu (am menționat deja că această revelație a fost descrisă în eseul *В чём моя вера*, dar aici este amplificată). Soluția dobândirii unei lumi pașnice este atât de simplă pentru Tolstoi: dacă omul nu vrea război, nu trebuie să lupte. Răspunsul său repetă pur și simplu teoria non-rezistenței. Dacă oamenii nu s-ar implica în activitățile statului, atunci statul nu ar fi ajutat să-și sporească puterea și membrii: "*Остаётся одно: бороться с правительством орудием мысли, слова, поступков жизни, не делая ему уступок, не вступая в его ряды, не увеличивая собой его силу. Это одно нужно и, неверно, будет успешно*"[31]. Sanborn argumentează în articolul său că Verigin și alți lideri ai Duhoborilor citiseră *Царьство Божие внутри вас*, pentru că Biriukov le-a înmânat o copie pe la sfârșitul lui 1894, această lectură influențînd într-o anumită măsură organizarea „episodului" non-violent al arderii armelor.[32] Donskov publică fragmente din arhivele poliției țariste, care ne ajută să vedem cum era percepută de către autorități influența lui Tolstoi asupra Duhoborilor, judecată după întâlnirile scriitorului cu liderii grupului: „*принятое духоборами-постниками* ***новое учение***"[33] *возникло не без влияния тенденциозных идей графа Толстого и что Василий Веригин, с братом своим и другими ревнителями учения, проповедуя среди духобор новое вероучение, до некоторой степени пользуются по силе разумения идеями Л.Н. Толстого.*"[34] În fragmentul de mai sus „novoe uchenie" este subliniat pentru a evidența că, din perspectiva autorităților, Duhoborii și-au schimbat vechile lor obiceiuri cu altele noi, aparent sub influența „ideilor tendențioase" ale contelui Tolstoi asupra lui Verigin, în timpul exilului acestuia din urmă.

Refuzul Duhoborilor de a se înrola în serviciul militar a culminat în evenimentul Arderii Armelor din 1895 când, în trei districte din Caucazi, o covârșitoare majoritate a membrilor sectei, „conform instrucțiunilor primite de la Verigin",[35] și-a ars în public armele. Acesta a fost începutul unei lungi perioade de persecuție a acestei grupări, care a condus la intervenția contelui Tolstoi, tocmai datorită fatului că a văzut în credința Duhoborilor multe dintre principiile propăvăduite de el însuși. Îngrijorat de poveștile auzite, cum că guvernul îi tratează inuman pe Duhobori, Tolstoi îl trimite pe Biriukov în Caucazi să investigheze. Călătoria acestuia a avut drept urmare un mănunchi de articole publicate cu scopul de a-i susține pe Duhobori. De reținut însă că, în loc să viziteze toate regiunile locuite de Duhobori și să afle de ce erau aceștia împărțiți în tabere, Biriukov s-a mulțumit cu ceea ce i-au spus adepții lui Verigin, și a scris un raport din care lipsea o parte esențială: cum a devenit Verigin „alesul" lor și de ce mai mult de jumătate din comunitatea Duhoborilor nu-l accepta pe acesta drept lider. În consecință, Tolstoi nu știa întregul adevăr despre Verigin și despre tensiunile create de acesta. „*Lui Tolstoi nici nu îi trecea prin minte că Duhoborii erau de fapt guvernați de o teocrație și că aveau un Moise care le scria proaspete tăblițe cu reguli, ori de câte ori era nevoie*".[36] Dacă Tolstoi ar fi avut ocazia să cunoască această sectă mai îndeaproape (el a avut doar câteva întrevederi scurte cu câțiva dintre lideri, a schimbat nenumărate scrisori cu Verigin și a citit rapoartele oamenilor săi), ar fi putut să realizeze care sunt limitele eticii Duhoborilor. Tolstoi, în scrierile sale despre această grupare, a îmbunătățit vizibil imaginea lor publică,[37] la fel cum au făcut Biriukov și Chertkov în articolele publicate de ei. „Sunt aici oameni, mulți la număr (printre care mă socotesc și eu), care privesc purtarea Duhoborilor[38] ca pe un act de mare eroism, folositor întregii umanități. În această lumină a fost văzută purtatea lor de către bătrânii creștini și, desigur, va fi vazută la fel de către adevărații creștini ai noilor timpuri."[39] Cu toate acestea, a vorbi despre ce este „folositor întregii umanități", strigând „Ajutor!", a construi o imagine pentru Duhobori, nu era deloc ceva redundant. Duhoborii au devenit implementarea practică a teoriei etice tolstoiene și acest lucru părea să fie mult mai important pentru Tolstoi decât adevărul însăși. Sanborn ne arată că „*atunci când tolstoienii, în 1898, au început să-i scrie lui Tolstoi, spunându-i că Duhoborii nu erau chiar ce păreau a fi la prima vedere, Tolstoi i-a alungat spunându-le că «toate descrierile despre Duhobori (...) sunt atât de idealistice încât au devenit greu credibile, așa că niște incidente răzlețe nu fac decât să confere mai multă realitate imaginii de ansamblu»*".[40]

Prin 1899, eforturile reunite ale tolstoienilor, Quakerilor din Anglia și din SUA, și ale altor simpatizanți au ajutat 7500 de Duhobori să călătorească peste ocean spre Canada vestică, spre preerii, unde aceștia au început să cultive largi porțiuni de pământ (la început în Saskatchewan). Câțiva tolstoieni, printre care și Serghei Tolstoi, fiul mai mare al scriitorului, au acompaniat personal vapoarele încărcate cu Duhobori, având rolul de organizatori și interpreți[41], și mulți dintre acești oameni au stat pentru o vreme cu Duhoborii în Saskatchewan, pentru a-i ajuta să se acomodeze în Canada.[42] Pentru o perioadă relativ scurtă, perspectiva unei vieți fericite în preeriile canadiene părea destul de luminoasă. Conflictele au început însă să apară destul de curând, când Duhoborii au fost nevoiți să accepte proprietățile private și, în consecință, cei mai puțin flexibili, care nu reușeau să acumuleze avere, au început să spună că secta își va pierde identitatea într-o astfel de lume străină, unde domnește individualismul competitiv. Sanborn consideră că Tolstoi a realizat destul de curând (1900) că Duhoborii nu sunt potriviți pentru rolul de pacifiști ideali.[43] Entuziasmul specific relației pe care o avea cu aceștia dispare; în jurnalul său (8 ianuarie 1900), Tolstoi scrie că a început să le răspundă Duhoborilor la o scrisoare, dar că a pus-o deoparte, apoi aflăm că o va termina de scris abia peste o lună.[44]

În 1902, liderul spiritual al sectei, **Piotr Verigin**, a fost eliberat din exilul său siberian și a sosit în Saskatchewan (Canada) cu intenția de a-și conduce oile risipite înapoi spre viața comunală. Verigin și-a convins „frații" să renunțe la proprietățile individuale și la fermele lor (Canada's Homestead Act)[45] și să se mute în British Columbia, provincia de la Pacific. Acest lucru s-a întâmplat în 1907, când un grup majoritar de Duhobori l-a urmat în această provincie (nu toți fiind de accord cu asta). Discrepanța dintre statutul privilegiat al liderului și canoanele bazate pe egalitarism ale sectei era în continuă creștere: toți Duhoborii erau egali, dar unii erau „mai egali" decât alții.

Despre Duhobori s-a vorbit mereu ca despre oamenii „ale căror idealuri sunt bazate pe convingeri pacifiste."[46] Dar mai sunt întrebări la care istoria Duhoborilor nu a răspuns încă: cum ar trebui cineva să considere nenumăratele conflicte și scindări din cadrul acestui grup? Pacifiste? Bazate pe principii ale „legii naturale"? Bazate pe libertate individuală? **Aylmer Maude**, în cartea sa ***A peculiar people***,[47] povestește multe despre scindările sectei din diverse perioade ale existenței sale în Rusia, și mai ales despre infatuarea celor care deveneau lideri.[48] În Canada, puși în fața cerinței statului de a-și declara căsătoriile și de a accepta școlarizarea copiilor, Duhoborii au recurs iarăși la violență, trădându-și propriile idealuri pacifiste. „*Școlarizarea nu era o tradiție la Duhobori, în parte pentru că majoritatea școlilor din Rusia erau controlate de Biserica Ortodoxă (pe care ei nu o recunoșteau), și în parte pentru convingerea lor că «Dumnezeu sălășluiește în om», care a ajutat la micșorarea importanței acordate școlii formale*".[49]

În 1924 casa lui Verigin a fost cuprinsă de un incendiu[50] și în același an el, însoțit de o femeie (asistenta lui), au fost omorâți de o explozie produsă în vagonul de tren cu care călătoreau. Prin 1950 nici unul dintre cei 20.000 de Duhobori canadieni nu mai trăiau o viață comunitară.

III. **Aylmer Mode** subliniază faptul că „*pentru a realiza continuitatea caracteristică luptei interioare a lui Tolstoi și măsura succesului său, ar trebui să lăsăm gândul nostru să zboare înapoi în timp, la zilele când fratele scriitorului, Nikolai, i-a spus pentru prima dată despre secretul scris pe un băț verde, îngropat undeva lângă un pom, secret care le-ar arăta oamenilor cum să reprime orice suferință, ceartă, ori supărare, și cum ar putea oamenii să devină fericiți pe vecie, într-o frăție a iubirii*".[51] Din acel moment, ideea de „muraveinoe bratstvo" a evolutat împreună cu Tolstoi, punându-și amprenta pe sensibilitatea acestuia. De aici și până la Tolstoi – gânditorul pacifist n-a fost decât un pas, unul care acoperă viața unui om, și totuși un pas. Teoria sa bazată pe non-rezistență își are izvorul în învățăturile creștine, dar complexitatea cu care Tolstoi vedea teoria lui etică ca pe ceva real și aplicabil, avea la bază însăși gândirea complexă a unei personalități ca a lui. Pentru a atinge acel punct culminant al înțelepciunii umane, cineva trebuie să fie simplu, dar și educat în același timp (și înțeleg aici prin educație ceea ce trebuie să știe un om despre viață ca să-i poată înțelege sensul).

Tolstoi era un adept al progresului. Un om cu o minte atât de „nemărginită" nu putea fi altfel. În scrierile sale, dorința lui de a trăi o viață simplă, cât mai apropiată de natură, se contrazice cu convingerea sa că lumea nu poate să meargă înapoi, că progresul este iminent. De exemplu, Tolstoi povestește despre discuțiile lui purtate în contradictoriu cu fanatici religioși, creștini ortodocși, evangheliști etc.,[52] care vedeau lumea unilateral, numai prin unghiul îngust al învățăturilor proprii. Dar oare nu era Tolstoi conștient că și Duhoborii erau la fel de fanatici? Chiar dacă luăm în considerare numai ce i-a scris lui Verigin la începutul corespondenței lor,[53] putem fi convinși că răspunsul este afirmativ. Este evident că Tolstoi era conștient de limitările impuse de o comunitate ca cea a Duhoborilor, dar e posibil ca el să fi sperat că acești oameni ar putea fi modelați.[54] Tolstoi n-a putut să se împace cu faptul că oamenii, prin însăși natura lor, tind spre individualism,[55] considerându-l un pas în ascensiunea minții însăși. Prin neglijarea aceastei laturi a naturii umane, unicitatea fiecărui individ, a rezultat un punct slab în gândirea marelui Tolstoi. Cu toate acestea, felul în care viața „comunală" era imaginată de Tolstoi era departe de negarea autenticității individului (acest lucru era mai degrabă reprezentativ pentru Duhobori). Ceea ce reiese însă din teoria etică tolstoiană este că până la urmă, identitatea unei persoane este determinată în mod esențial de calitatea lumii în care aceasta trăiește.[56] Deși Tolstoi credea în independența persoanei, în accepțiunea sa altruismul aproape că exclude individul.[57] Din acest unghi altruist ar trebui văzută și Maslova, personajul principal din Voskresenie. Și tind să cred că acest altruism a fost o constantă în gândirea lui Tolstoi, pentru că la trei ani după ce a scris acest roman[58], vom găsi următoarea notă (raportată oarecum la Maslova) în jurnalul său: "*Наша особенная, исключительная любовь к ближним только затем и нужна, чтобы показать, как надо бы любить всех. В проститутках видеть дочерей и так же, как за любимую дочь, страдать за них*".[59] Tolstoi se axează preponderent pe faptul că societatea este cea care trebuie să se schimbe, nu individul. El consideră că, în momentul în care s-ar crea un mediu ambiant propriu, unde ar domni o religie adevărată, individul ar putea fi protejat și fericit (pentru că omul se naște pur, societatea fiind cea care îl alterează). Acest mediu ar putea fi natura însăși. Se pare totuși că acest drum va duce din nou la dispariția progresului din diagrama socială pe care o analizăm (sau poate că nu, dacă am ține cont de modelul de școală/ educație promovat de Tolstoi însuși).

Lumea lui Tolstoi nu este una statică. Spre deosebire de evoluționiști însă, Tolstoi înțelege progresul la nivelul minții, ca pe un proces intelectual: "*Прогресс, по мне, состоит во все большим и большим преобладании разума над животным законом борьбы, по эволюционистам же - в торжестве животной борьбы над разумом, потому что только вследствие этой животной борьбы, по их понятиям, может совершатся прогресс*".[60] Pentru ca oamenii să treacă de nivelul legii sălbatice a supraviețuirii, ei au nevoie de educație. Se știe cât de mult citea Tolstoi și cât de vaste erau cunoștințele sale. Convingerile sale vis-à-vis de educație sunt și ele cunoscute.[61]

Cum se împăcau atunci aceste convingeri ale lui Tolstoi cu faptul că Duhoborii refuzau să-și dea copiii la școală, refuzau cartea tipărită și scriitura de orice fel? Puritanismul lor era mult diferit de complexitatea pe care o primește sintagma "*царьство Божие внутри вас*" în accepțiunea lui Tolstoi.

Atunci ne punem întrebarea: în ce măsură era

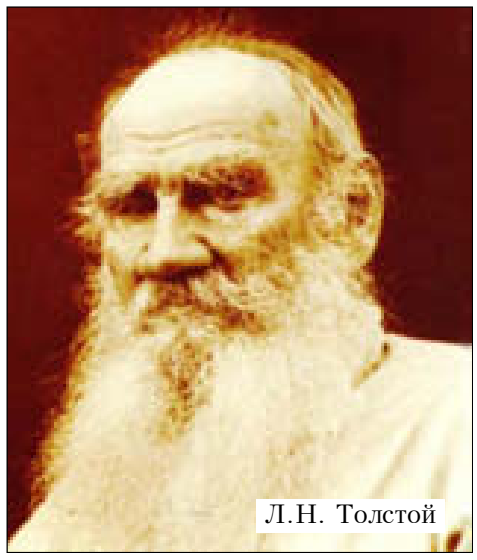
Л.Н. Толстой

Tolstoi convins că Duhoborii, sau orice altă grupare, ar putea ajunge la condiția necesară pentru a putea întrupa ideile sale cu privire la o lume pașnică, a non-rezistenței, unde să predomine adevăratele sentimente creștine ale puterii pozitive? Spre sfârșitul vieții, Tolstoi recunoaște că adevărul,[62] despre revelația căruia a scris mult în ultimii săi douăzeci de ani, nu a reușit să fie pus în practică; chiar dacă el a mai sperat să-l materializeze măcar în propriul său stil de viață, dezamăgirea nu l-a iertat nici de data asta: "*Восторг познания истины. Разочарование в возможности осуществить её в мире, надежда осуществить её в своей жизни. Разочарование и в этом, и отчаяние*".[63] Chiar și așa, în 1902 încă îl mai găsim pe Tolstoi optimist, în continuă și neobosită căutare a unei soluții pentru o lume mai bună. El se reîntoarce la faptul că religia e atât de greșit interpretată, încât parcă nici n-ar exista și consideră ca unică soluție (care ar putea scoate omenirea din impasul inceput de secol douăzeci) „*distrugerea falselor idei creștine și instaurarea adevăratei creștinătăți*".[64]

Am parcurs aici, în linii mari, traectoria pe care a mers Tolstoi în dezvoltarea propriei teorii etice, apoi entuziasmul cu care s-a implicat în a-i ajuta pe Duhobori să-și materializeze visul de a construi „Împărăția Domnului" pe pământ, și în final am ajuns la faptul că Tolstoi a continuat să creadă în potențialitatea împlinirii ideilor sale etice. În concluzie, prin ajutorul acordat Duhoborilor. Tolstoi nu și-a definit limitele posibilului în teoria sa, pentru că el pur și simplu nu și-a pus problema că această teorie ar putea avea limite. Tolstoi o vedea atât de simplu: fiecare nu trebuie decât să înțeleagă că Dumnezeu e în toate și că dorința Lui este, de fapt, dorința fiecăruia. În accepțiunea scriitorului rus, acest model de viață creștină este real și poate fi realizat. Înainte de a pune punct acestui articol, aș vrea să amintesc aici afirmația făcută de Stanoyevich în 1926: „*Tolstoi a realizat mai multe decât oricare alt scriitor pe planul transformării convingerilor oamenilor și în a-i face să înțeleagă natura problemelor sociale. Odată cu evanghelia reînnoită a non-rezistenței, scrisă de el după învățăturile lui Hristos, Tolstoi a creat doctrina anarhismului creștin, un termen nou în categoriile științelor politice și economice*".[65]

31. **Толстой**. Vol. 20. 9.
32. **Sanborn** 52-68.
33. Subliniere mea.
34. **Donskov** 440.
35. **Aylmer Maude**, ***The Life of Tolstoy: Later years***. Vol. 2. London: Humphrey Milford, 1930. 352.
36. **Maude**. 1930. 352.
37. **Maude**. 1930. 353-360; **Sanborn**, 52-68.
38. «*Духоборы*» sau «*Духоборцы*» - poreclă care a fost dată sectei de către biserica ortodoxă pentru a denumi faptul că ei se luptă «*împotriva* sufletului», asumată până la urmă de ei, cu explicația că ei se luptă de fapt *pentru* recâștigarea unui suflet (spirit) liber; în engleză, Spirit-Wrestlers.
39. **Lev Tolstoi**, într-o scrisoare către Comandantul Batalionului Penal din Ekaterinograd, datată 1 Nov. 1896, publicată apoi de Chertkov în cartea sa. Chertkov, **Vladimir Grigor'evich**. ***Christian Martyrdom in Russia***. Toronto. 1899. 104.
40. **Sanborn** 52-68.
41. Micul grup îl includea și pe Leopold Sulerzhitsky și pe doctorul Alexei Ilych Bakunin, un nepot de-al lui Mihail Bakunin.
42. Vezi cartea editată de **Andrew Donskov**, ***Sergej Tolstoy. A Journey to Canada***. Ottawa, 1998, 402.
43. **Sanborn** 67-68.
44. **Толстой**. Vol. 20. 123 și 480.
45. ***Духоборы в Западной Канады и их права на владение землёй***. Transcriptul dialogului dintre Duhobori și Ministrul de Interne, privind drepturile acestora de a deține proprietăți în vestul Canadei. Ottawa: Government of Canada, 1907, 5-9.
46. **Donskov** 431.
47. În traducere, Un popor ciudat. Aylmer Maude a fost traducătorul și prietenul lui Lev Tolstoi.
48. **Maude**. 1905. 110-121.
49. **William Janzen**, „The Doukhobor Challenge to Canadian Liberties." Spirit Wrestlers: Centennial Papers in Honour of Canada's Doukhobor Heritage. Hull: Canadian Museum of Civilization, 1995. 167-182. 170.
50. Nu există dovezi care să ateste cine a pus focul, dar mulți analiști consideră că „frații" lui Verigin au fost autorii.
51. **Maude**. 1930. 471.
52. **Толстой**. Vol. 20. 34.
53. **Leo Tolstoy – Peter Verigin**. ***Correspondence*** .22-25.
54. Vezi nenumăratele sfaturi date lui Verigin, în corespondența lui cu acesta.
55. **Толстой**. Vol. 20. 151: «*Когда подумаешь о всех людях, существах, жывущих отдельно, – ужас берёт*».
56. **Толстой**. Vol. 20. 332: «*Горький пишет об индивидуализме* (речь идёт о статьи *Разрушение личности*). *И им кажется, что они открыли что-то новое, когда пришли к тому, что „индивидуализм" нехорошо, а хорошо социализм, коммуна, народ et tout le tremblement. Им и в голову не приходит то, что в противоположении личности, отдельного «я» от всего и сознании этого всего (Бога) вместе с «я», что в этом вся суть и тайна жизни, тысячи лет тому назад сознанная людьми, но только с той разницей, что они противополагают личность какому-нибудь собранию людей, а в действительности она противополагается всему, то есть Богу и всему человечеству, всему живущему, всему*».
57. **Толстой**. Vol. 20. 329: «*Приучать себя думать о себе, как о постороннем; а жалеть о других как о себе*». 350: «*чем большую долю жизни признаёшь в своей жизни, тем меньше жизни; и на оборот*».
58. Cele 20.000 de ruble primite pentru romanul ***Învierea*** au fost folosite pentru a-i ajuta pe Duhobori să se mute în Canada.
59. **Толстой**. Vol. 20. 341.
60. **Толстой**. Vol. 20. 31.
61. **Толстой**. Vol. 20. 243: «*Люди малообразованные бывают часто дерзки и упорны в мыслях. Это оттого, что они не знают, какими разными путями может работать мысль*».
62. Vezi la începutul acestui articol.
64. **Ibid**. 164.
65. **Stanoyevich,** 586.

Молодые выпускники исторических факультетов о нашей истории

Последние годы являются особо сложными для русских-липован Румынии из-за трудностей возрождения капиталистического общества. Социальная дифференциация происходит невероятно быстрыми темпами, чтоб наверстать упущенные столетия естественного отбора и размежевания граждан по группам, классам и прослойкам. Этот сложный, но сознательный процесс высасывает всю кипучую энергию нашей молодёжи, желающей попасть если не в заманчивую прослойку богатеев, то хотя бы в материально обеспеченный средний класс. Тем отраднее заметить, что даже и при таких обстоятельствах часть молодёжи не забывает и о духовных необходимостях, о традиционной некрасовской грамоте и о современном образовании. Похвально и то, что центральные структуры нашей Общины поощряют тягу молодёжи к высшему образованию. Может быть, всё это позволит нам избежать повторения кризисного периода в области образования некрасовцев-липован второй половины XIX-го и первой половины XX-го века. Указанное столетие малограмотности (по сравнению с предыдущим периодом – завидным даже для **В. Кельсиева**) ускорило исчезновение замечательных социо-бытовых традиций и отрицание некрасовских корней в нашей среде. Надеюсь, что такое резкое суждение не вызовет возражений со стороны сегодняшних потомков некрасовцев-липован, поскольку доводы можно легко найти в любом нашем селении Добруджи, не говоря уже о Молдавии. Даже и сейчас, в начале третьего тысячелетия, число наших соотечественников, признающих свои некрасовские корни, вряд ли перешагнёт 1 или 2 процента общего числа липован. Следует отметить, что такое явление встречается не только среди простых жителей, а и среди нашей интеллигенции. Случай, происшедшей в 1995 году, когда японский учёный **Есикадзу Накамура** не мог найти в Румынии (в нашей общине) собеседника о последнем атамане некрасовцев-липован Добруджи, нам не следовало бы забывать, а считать серьёзным упрёком. Японский буддист Накамурасан знает о нашей истории и о нашем происхождении больше, намного больше нас самих!!!

Анисья Егор (Емилиан)

И вот, в такой атмосфере отрицания нашего прошлого, молодые выпускники исторических факультетов начинают пересматривать литературу, ворошить архивные источники и заявлять с гордостью о своём казацком происхождении. В 2005-ом году из села Сарикёй окончили исторический факультет три девушки, и тема их дипломных работ - это прошлое наших селений. Подобные темы затрагивались выпускниками и раньше, но они старались избегать даже и косвенное упоминание о нашем происхождении. Правда и то, что обвинять в этом выпускников XX-го столетия не стоит, имея в виду политические обстоятельства, отсутствие доступа к архивным фондам и цензуру, но уже прошло достаточно времени, чтоб исправить положение, однако многие из нас не желают этого делать. Намного удобнее читать статьи о некрасовцах как некую литературу, не имеющую никакого к нам отношения, и как бы не понимая недоброго отношения к этому прошлому русских и не только русских историков.

Следует подчеркнуть, что отрадным является не только «опасная» тема, затронутая молодой девушкой из Сарикёя – **Анисьей Егор (Емилиан)** - , а и факт признания исторической истины её научным руководителем профессором **Думитрашку Георге**. Дай-то Бог чтобы это оказалось началом признания нашей истории в научном мире!

Севастьян ФЕНОГЕН,
историк,
с. Сарикёй

Представление Сарикёя в Русской школе при посольстве Р.Ф. в Румынии

В пятницу 27 января с.г., Община русских-липован в Румынии организовала в Русской школе при посольстве Румынии в Бухаресте представление села Сарикёй, уезда Тульча. Расположенное в Дельте Дуная, на берегу Озера Разим, село населено, в основном, русскими-липованами, что и стало поводом для проведения этого проекта. Публику составили ученики Русской школы, их родители, студенты и жители Сарикёя, которые живут в Бухаресте. После представления фильма о селе, **Александра Феноген**, автор нескольких книг о русских-липованах в Румынии, рассказала о истории Сарикёя и его жителей, а **Ирина Фрол**, исполнительный директор Общины русских-липован, рассказала о традициях и обычаях жителей Сарикёя.

Преподаватель русского языка и литературы в Русской школе при посольстве Российской Федерации в Бухаресте **Павел Семёнович Симиновский** считает, что подобные проекты весьма полезны для его учеников: **"***Это не первое мероприятие такого типа здесь, мы уже очень интересно работаем с Общиной русских-липован в Румынии. Это, наверное, четвёртая или пятая встреча здесь, которая знакомит нас с частичкой нашей родины. Мы оторваны от России, находясь здесь, но сегодня мы были в России, и помогли нам побывать на родине наши соотечественники липоване из села Сарикёй. Наша школа многонациональная, здесь обучаются дети, наверное, из 13 государств, и поэтому сегодня было знакомство для всех других - это и Казахстан, это и Беларусь, Украина, Польша, Израиль. Для них тоже было интересно сегодня познакомиться с русской культурой. Тем более – культурой, которая сохранилась здесь очень хорошо. То, что в России можно найти с трудом, мы увидели сегодня здесь, и для нас это интересно: обратиться к истокам русской культуры***".

Фото Яна Х. Мышкина

О значении проведения такого рода проектов рассказала нам и директор Русской школы при посольстве Российской Федерации в Бухаресте госпожа **Татьяна Васильевна Горбачёва**: **"***Это ещё одна страница истории России и так как мы находимся вдали от родины, для нас очень важно, чтобы здесь мы могли продолжать патриотическое воспитание, любовь к родине, любовь к соотечественникам, любовь вообще к людям. Видите, это где-то сочетается с темой толерантности, с воспитанием толерантности, когда и принимают и понимают. Поэтому, когда проводятся вот такие встречи, то это имеет действительно большое значение. Потому что вот сегодняшний классный час можно ничего не говорить, можно не убеждать, не говорить одни и те же слова. Вот видите, они увидели, услышали, прониклись, и, я думаю, сделали определённые выводы и действительно стали добрее душой и милосерднее наверно к людям.***"

И наконец, давайте услышим мнение ученицы Русской школы при посольстве Российской Федерации в Бухаресте: **"***Мне очень понравилось то, что в даже в каких-то уголках Румынии продолжаются русские традиции. Это очень хорошо. Песни зажигательные поют очень здорово. Мне очень хотелось бы посетить Сарикёй***"**.

Лауренциу ЛИФЕРЕ,
корреспондент Радио Румыния

Благодарность

Средняя школа при Посольстве России в Румынии благодарит исполнительного директора Общины русских-липован Румынии **Ирину Фрол**, членов Общины **Александру** и **Елену Финоген** за проведение тематического вечера «***Село Сарикей: история, люди, традиции и быт***».

Директор школы
Татьяна Горбачёва

УЧЕБНЫЙ РАЗДЕЛ - *ДЛЯ ВАС, ШКОЛЬНИКИ!*

КУЛЬТУРА-РЕЧИ
Почему мы так говорим?

«Семь пятниц на одной неделе»

Много живых свидетелей истории в словарном составе языка, особенно в устойчивых изречениях (выражениях, словосочетаниях). Это свидетельство тому, что жизнь слов связана с жизнью народа, его историей, культурой и бытом, а также с природой родной стороны. Эти меткие выражения бытуют и в нашей русской липованской речи. Многие из них я взял из частных записок, а также сумел собрать по слуху, в устной форме.

Устойчивые изречения содержат умозаключение, обобщение на основе вполне реальных наблюдений. Отражая народный опыт, эти умозаключения отливались как бы в правила: ***«много раков – к хорошему улову рыбы»; «где по зорям первый пар (туман), там и копай криницу».*** Однако, корни таких устойчивых изречений (фразеологизмов) русского языка восходят к существовавшим в древние времена *суевериям*. Словарь знаменитого Владимира Даля так определяет понятие *суеверие*: - «ошибочное, ложное верование во что-либо; вера в чудеса, в сверхъестественные явления, в ворожбу, гадания, в приметы, где никакой причинной связи не видно». Суеверия вызывались страхом человека перед тайнами природы, таинственным будущим. Окружённый природой человек обожествлял её. Так рождалось *язычество*.

Многие суеверия имеют международный характер. Возьмём, к примеру, *приметы*, как один из видов суеверий, которые предсказывают, что может случиться: *«если чёрная кошка дорогу перебежала, если встретился поп или монах, то это к несчастью, к неудаче»;«чихнёшь в понедельник – к вестям, во вторник – к гостям, в среду – к вестям, в четверг – к похвале, в пятницу – к свиданию, в субботу – к исполнению желаний, в воскресенье – к гостям».*

Обратите внимание также, как регулярно повторяется число *семь* во многих фразеологизмах: *семь пятниц на неделе; на седьмом небе, на семь аршин в землю видеть, за семью замками*. И в русских народных пословицах: *Семь дел в одни руки не берут*; *Семеро с ложкой, а один с сошкой; Семь бед – один ответ; У семи нянек дитя без глазу; Глухому семь раз обедню не служат; Семеро одного не ждут; семь раз отмерь – один раз отрежь; семь раз по-твоему, да хоть раз по-моему; семь четвергов - и все в пятницу.*

Значительность числа *семь* оказалась такой, что у нас *семь* основных музыкальных нот в гамме, *семь* основных цветов спектра, *семь* дней в неделе, *семь* таинств Нового Завета (*крещение, миропомазание, причащение, покаяние, рукоположение, таинство брака, олеопомазание*). Число *семь* отразилось в обычаях и суевериях многих народов. Так, например, у немцев для доказательства своей правоты обвиняемый должен был привести шесть свидетелей, а сам быть седьмым. С этим же числом связана буддистская религия: Будда постился семь раз по семь суток.

Однако, выражение ***«Семь пятниц на одной неделе»*** имеет чисто русский характер: во многих местах России простой народ верил, что матушка-пятница гневается на тех, которые в её день работают. Владимир Даль в своём словаре приводит такое изречение: ***«Кто в пятницу дело начинает, у того оно будет пятиться».*** Наблюдая это, народ стал говорить о бездельниках, что у них *семь пятниц на неделе*. Так с именем святой Параскевы, прозванной Пятницей, связаны в русском языке два выражения: *семь пятниц на неделе* и *идти на попятный двор*.

Устойчивое изречение ***«в четверг после дождичка»*** восходит к тем временам, когда языческая вера была заменена *христианской религией*. ***Четверток***, как называли тогда *четверг*, был днём Перуна, языческого божества, управляющего дождями. Но далеко не всегда в *четверток* шёл дождь, и ожидание дождя в засуху породило это выражение с насмешливым характером, означающим *«никогда»*.

Приметы-суеверия постепенно стали осознаваться людьми как ложные, и тогда появились выражения, отражающие это отношение.

Разновидность суеверий составляют также *заговоры* и *наговоры*. Известны они с древних времён, а особое развитие получили в 17-ом веке. Произношение заговора обычно сопровождалось магическим действием, без чего заговор считался недейственным.

Используя в речи то или иное выражение, мы, конечно, далеко не всегда понимаем его истоки. Вот выражение ***«как с гуся вода».*** Кажется, что оно основано на реальных наблюдениях: *перья у гуся не намокают, вода с них стекает очень легко*. Отсюда и значение данного выражения: ***«нипочём кому-то что-то».*** Однако и это устойчивое изречение, ставшее впоследствии пословицей *«Лейся беда, как с гуся вода»*, тесно связано с суеверием. Выражение ***«как с гуся вода»*** участвовало в заговорах. Приносили бабушке-знахарке больного ребёнка, она его окачивала водой «с уголька», то есть водой, в которую бросался горящий уголёк (здесь очищающая сила огня), и при этом говорилось: *»С гуся вода, с лебедя вода, а с такого-то (имя ребёнка) худоба (болезнь)».* Сравнение в данном случае было вообще одной из типичных форм заговора.

Существует и сейчас *заклинание наоборот* – как особый вид заклинаний в виде шуточного пожелания: *ни пуха, ни пера.* Так говорят человеку, идущему на охоту или ловить рыбу. В этом метком выражении запечатлелась боязнь *сглазить*, поэтому вместо пожелания охотникам, а также рыбакам принести побольше дичи или рыбы говорится наоборот – *ни пуха, ни пера.*

Из всех видов суеверий живучими оказались *приметы-предсказания*. До сих пор немало людей огорчается, если им перейдёт чёрная кошка дорогу или они увидят во сне что-то предсказывающее плохое.

«Сор из хаты не выноси»

Толкование поговорки **«Сор из хаты не выноси»** опирается на поверье, существующее у русских крестьян. Объяснение её смысла находим у Владимира Даля: «у крестьян сор никогда не выносится и не выметается на улицу: это через полуаршинные пороги хлопотно, да притом сор стало бы разносить ветром и недобрый человек мог бы по сору, как по следу, или по следку, наслать порчу, так как в соре как бы сохраняется частица живущих в доме людей. Сор сметается в кучку, под стол, в печный или стряпной угол, а когда затапливают печь, то его сжигают». Поэтому рекомендация суеверных русских крестьян *«не выноси сор из хаты»* была весьма мудрым житейским правилом, которое превратилось *в пословицу* со значением: «не разглашать где-либо или кому-либо то, чего не должны знать другие». В дальнейшем это правило стало частью свадебного обряда: на следующий день после свадьбы свёкор и свекровь устраивали невесте различные испытания; ей говорили иронически: *«В хате подметай, а сор в кут сгребай да клади в печь, чтоб дымом вынесло».* В этом обряде суеверный обычай уже превращается в наказ невесте: не посвящать в семейную жизнь посторонних, не открывать семейных тайн чужим.

Многие варианты на широко известную русским-липованам поговорку *«Из хаты сор не выноси»* встречаются и в других русских народных говорах. Вот некоторые из них: *«Сор за порог не выносить»* (Омская обл.), *«Сметя, сор из хаты не выноси»* (Курская обл.), *«Хату мяти, а смятьтё за вороты ни выбрасывай»* (Смоленск. обл.). В некоторых диалектных вариантах данной поговорки отражается более полное предостережение не выносить мусор: *«Из избы сору не выноси, а под лавку клади – да в печь».* Такое употребление поговорки *«Не выноси сор из хаты»* свидетельствует о том, что древний смысл её не забыт.

Итак, отжившие суеверия оставили свой след в русской фразеологии, в русских народных пословицах и поговорках, напоминая нам о прошлом нашего народа, которое неразрывно связано с его языком.

Пояснение слов и выражений:

- *изречение* = краткое выражение, содержащее обобщение, умозаключение; афоризм, фразеологизм;
- *отливался* = превращался; отливать-отлить = принять какой-нибудь вид, форму; превратиться (воплотиться) во что-нибудь;
- *умозаключение* = вывод, заключение;
- *ворожба* = гадание;
- *таинственный* = заключающий в себе тайну;
- *пятиться* = медленно идти назад, повернувшись спиной по направлению к движению; пятиться задом;
- *попятный* = обратный;
- *идти на попятный двор* = отказываться от прежнего решения, уже данного согласия;
- *Перун* = древнеславянский языческий бог дождей (грома и молнии);
- *окачивать водой* = окатывать, обливать водой;
- *разглашать* = разносить, распространять;
- *хлопотно* = канительно, не так просто, медлительно;
- *полуаршинные пороги* = высокие в полуаршин»;
- *аршин* = старая русская меры длины, равная 0,71 м.;
- *сор* = мусор;
- *стряпной угол* = кухонный; угол на кухне;
- *стряпать* = готовить пищу.

Для вас подготовил
Феодор КИРИЛЭ

Conform Legii Presei, responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului aparține autorului.
Ответственность за достоверность информации несут авторы.

Punctul de vedere al redacției nu coincide de fiecare dată cu cel al autorilor materialelor publicate.
Мнение редакции может не совпадать с мнением авторов статей.

Republicarea materialelor - numai cu acordul redacției.
Перепечатка только по согласованию с редакцией.

Manuscrisele, scrisorile și fotografiile nu se înapoiază.
Рукописи, письма, фотографии не возвращаются.

Главный редактор
Светлана Молдован

Редакция:
Иван Евсеев,
Зинаида Тамара Федот
Корректор
Татьяна Воронцова

Электронная технoредакция
Джордже Фрол

Адрес редакции:
București, sector 1. str. Dr Rațiu, nr. 10, cod 010916
Тел/факс: (021) 315 31 04
0743189921
E-mail: zorile@moon.ro
www.zorile.ro

Redactor-șef:
Svetlana Moldovan

Redactori:
Ivan Evseev, Zinaida Tamara Fedot

Tehnoredactare computerizată:
George Frol

Adresa redacției:
București, sector 1. str. Dr Rațiu, nr. 10, cod 010916
Tel/Fax: (021) 315 31 04
Mobil: 0743189921
E-mail: zorile@moon.ro
www.zorile.ro